

JURIDISK FORENINGSS AARBOG

FOR

VINTEREN 1909—1910

TRYKT SOM MANUSKRIFT TIL BRUG FOR
FORENINGENS MEDLEMMER

KØBENHAVN

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKJÆR)

1910

INDHOLD.

Jul. Møller: Om Betleri og Almisse.....	S. 2
C. B. Henriques og A. S. Ørsted: Retsbetjentfuldmægtigenes Stilling	- 19
Axel Bang: Nogle Bemærkninger om Tillidsforholdet i Erhvervs- livet	- 29
C. E. Cold: „Om Retten til Luften og om Luftretten“	- 35
Adolf Goos: Fangekolonierne paa Heden og de der indvundne Erfaringer	- 42

Moderne er refererede af Overretssagfører Aage Faurschou.

OM BETLERI OG ALMISSE.

Foredrag af Kriminalretsassessor Jul. Møller den 29. November 1909.

Jeg vil begynde med at fortælle lidt om mine Indtryk af den københavnske Betler, saaledes som jeg ved at sidde 2 Aar i den offentlige Politiret, til hvilken Betlersagerne er henlagte, har lært ham at kende. Disse Sagers Behandling frembyder, som rimeligt er, ikke synderlig Interesse for Forhørsdommeren og for den Sags Skyld heller ikke for Betleren selv, der i Reglen forholder sig ret ligegyldig med Hensyn til, hvad der foregaar i Retten, og kun aabner Munden for at tigge til Skraa af Dommeren. Jeg søgte da at interessere mig for Personerne og anskaffede i det Øjemed en stor Bog, hvori jeg gjorde Optegnelser om vedkommende Betlers Generalia og tidligere Liv. Disse Optegnelser angaar ialt 446 Personer. Og er dette Tal end ikke synderlig stort, naar der er Spørgsmaal om derpaa at bygge egentlig Statistik, vil det dog kunne have Betydning som støttende mine personlige Indtryk og Erfaringer, og det er ogsaa med Støtte i disse Optegnelser og Tal, at de efterfølgende Bemærkninger gøres.

Der behandledes i 1908 ved Kriminalretten ialt ca. 1000 Sager angaaende Betleri; i Reglen er Sagens Tal størst i Vintermaanederne og aftagende henad Foraaret og mindst om Sommeren, navnlig fordi der i Reglen paa den Tid er mest Arbejde saavel i Byen som paa Landet, hvor der i Sommertiden er ganske rart at være. Dertil kommer, at Fornødenhederne er mindre i den varme Tid, hvor man uden for megen Ulempe kan „tælle den“ paa Fælleden eller i en Høstak og saaledes i alt Fald ikke behøver at betle til Natteløgis.

Jeg vil nu først gennem nogle Oplysninger om Betlernes Generalia søge at besvare det Spørgsmaal: Hvorledes ser den københavnske Normalbetler ud?

Betleren er næsten altid en Mand. Efter Tallene at dømme skulde man tro, at det var ganske undtagelsesvis, at Kvinder betlede, idet der blandt alle de 446 Betlere kun var 29 Kvinder. Det maa dog herved huskes, at Tallene alene angaar de af Politiet paatalte Tilfælde af Betleri, og at den betlende Kvinde har langt større Udsigt til at undgaa Paatale, end Manden. Hun betler i Reglen i Husene under Iagttagelse af stor Forsigtighed og med beskeden Optræden, som ikke giver nogen Anledning til at melde hende, medens Manden, der ofte er fuld, naar han betler, tankeløst og ubekymret antaster forbigpasserende, tit paa en paa-trængende og uforskammet Maade, der gør Folk vrede og bevirker Anmeldelse, eller gaar ubekymret fra Butik til Butik, hyppig ledsaget af en Kammerat, der tager Opstilling udenfor Butiken for at passe paa Gadebetjenten, men saaledes fungerer som Skilt til Oplysning for de ikke uniformerede Betlerbetjente.

Er saaledes Tallet paa betlende Kvinder betydeligt større end de for Betleri anholdte, er det alligevel udenfor Tvivl, at Tallet paa kvindelige Betlere er mange Gange lavere end Tallet paa mandlige, hvilket formentlig hænger sammen med den kvindelige Prostitution, som giver den arbejdssky Kvinde et Underhold uden egentligt Arbejde, og uden at hun behøver at ty til Forbrydelse.

Det er undtagelsesvis, at der betles før det 20de Aar, og Kvinder begynder i Reglen betydeligt senere. Blandt mine 29 kvindelige Betlere var ingen under 30 Aar.

Hovedparten af mandlige Betlere viste sig at være mellem 20 og 50 Aar, hvorefter Antallet gaar jævnt nedad. 3 af de 446 var over 70 Aar. Det største Antal fandtes for Mændenes Vedkommende i Gruppen 30—40 Aar, for Kvindernes Vedkommende i Gruppen 50—60 Aar.

En ung eller yngre Kvinde, som er stolt og stærk nok til at holde sig udenfor Prostitutionen, vil i Reglen ogsaa være for stolt til at betle. Hun vil oftest have mere honnet Ambition, mere Æresfølelse end Manden, hvis Æresbegreber jevnlig vil være sløvede som Følge af den Rus, i hvilken han tit betler. Det er først, naar hun er gammel og udslidt og ikke længer har Kræfter til at slide og arbejde, at hun indlader sig paa at betle.

Det er forholdsvis sjældent, at Betleren har eget selvstændigt Hjem og Familie. I Reglen er han en løs og ledig Person, som enten aldrig har været gift, eller hvis Samliv med Konen er ophørt. Ifølge mine Optegnelser levede kun 14 % i Samliv, medens Resten var saadanne Enboere.

Betleren holder ofte til paa et af Byens Logishuse. Det er udenfor al Tvivl og bekræftes ogsaa af mine Tal, at Logishusene er Smittekilder, hvorfra Betlersyge udbredes. En meget stor Del af Logishusenes Beboere er professionelle Betlere, som ganske regelmæssig hver Eftermiddag begynder deres Betlervandring omkring i Husene og fortsætter, indtil de har indsamlet den sædvanlige Dagløn. De husker nok Historien i Klods-Hans. 2 Betlere sidder om Aftenen paa Logishuset og fortæller Nyt om fælles Bekendte. „Har Du hørt, at Stoffers Datter er bleven gift“, siger den ene. „Hvad har han givet hende i Brudegave“, spørger den anden, og Svaret lyder: „Han har givet hende Nørrebro; nu betler han selv kun paa Christianshavn“. — Det er ganske utvivlsomt, at ikke faa professionelle Betlere har en forstandig udarbejdet Arbejdsplan at gaa efter og en bestemt Turnus, de følger ved Besøgene hos deres „Leverandører“.

Naar en hidtil ustraffet Person paa Logishuset er bleven Kammerat med en saadan Professional, varer det ikke længe, førend han lader sig overtale til mod Tilsagn om Andel i Udbyttet at følge den anden „som Vagt“, og hermed er hans Løbebane som Betler allerede saa godt begyndt, at hans første Betlersag kun er et Tidsspørgsmaal.

Det her anførte gælder dog kun Mændene, af hvilke ifølge mine Optegnelser over Halvdelen boede paa Logishus. For Kvindernes Vedkommende var Forholdet det omvendte, idet af de 29 kun 5 boede paa Logishus, medens Resten havde deres eget Hjem. —

Det siges, at Lejlighed gør Tyve, og dette er vel tildels, men ogsaa kun tildels rigtigt. Derimod er det uomtvisteligt, at Brændevin gør Betlere. For det første er det i langt de overvejende Tilfælde, at der betles for at faa Penge til Brændevin. „Jeg skulde ha'e til en lille en“, er det stadig tilbagevendende Svar paa Spørgsmaalet om, hvorfor Manden betlede. Det er dernæst hyppig i Rus, at navnlig en tidligere ustraffet Person indlader sig paa at betle. Endelig er det som oftest Drikfældighed, der

er Skyld i, at den gamle professionelle Betler er sunket ned til at være det arbejdssky, legemligt og sjæleligt svækkede Vrag, der er bleven umuligt til ethvert ordnet, regelmæssigt Arbejde.

De Oplysninger om Drikfældighed man faar af vedkommende Betler selv, er naturligvis overmaade upaalidelige. Det staaende Svar lyder: „Jeg drikker, som alle andre, en Snaps til min Mad, men jeg kan godt lade det være, og forfalden er jeg ikke“. Taler man Dagen efter med Vedkommendes Kone, vil man ofte høre, at han er haabløs drikfædig og flere Gange har haft Delirium. Jeg har derfor, saavidt det har kunnet lade sig gøre, søgt Oplysning udefra om dette Punkt.

Mine Optegnelser oplyser, at 68 % af de 446 Betlere var drikfældige, for 15 %'s Vedkommende manglede der tilstrækkelige Oplysninger om dette Punkt, og 17 % maatte antages ikke at være drikfældige.

Over Halvdelen af mine Betlere — 56 % — var Folk, der aldrig havde lært nogen Profession. Størsteparten af de faglærte havde derhos ved Anholdelsen ophørt at arbejde ved Professionen og var for kortere eller længere Tid siden gaet over i de tilfældige Arbejderes store Hær.

Af de 446 Tilfælde, jeg undersøgte, havde 180, ca. 40 %, tidligere været paa Fattiggaard. Dette Tal er dog vistnok for lavt, da det udelukkende er bygget paa Vedkommendes egne Angivelser, som næppe paa dette Punkt altid har været paalidelige.

Ikke mindre end 68 % havde tidligere været i Konflikt med Loven. Deraf var 44 % straffede (resp. advarede) for Betleri alene uden at have gjort sig skyldig i andet strafbart Forhold. Disse er de professionelle, ærlige Betlere, som godt kan være dømt baade 10 og 20 Gange for Betleri, men dog aldrig vilde falde paa at tage, det være sig nok saa lidt, og som, hvis de beskyldtes for Tyveri, vilde opfyldes af hele den ærlige, hæderlige Mands berettigede Indignation. I Modsætning hertil staar den gamle, professionelle Tyv, som kun slaar sig paa Betleriet, fordi han mangler den ungdommelige Kraft og Spænsthed, som skal til for at arbejde som Tyv, og da navnlig som Indbrudstyv. 48 % havde tidligere været straffede for Berigelsesforbrydelser; men mange af disse var dog Lejlighedstyye, som ikke kan tælles med blandt de professionelle.

Naar jeg supplerer mine personlige Indtryk med det her anførte og paa Grundlag deraf vil tegne Billedet af den københavnske Normalbetler, da er han en Mand i sin bedste Alder, der ingen Profession har lært og efterhaanden er bleven noget drikfældig. Han har ikke fast Arbejde, men tjener nu og da en tilfældig 50 Øre paa Torvet eller i Havnen. Han er ugift og har intet eget Hjem, men holder til paa et af Byens Logishuse; han har tidligere paa en eller anden Maade været i Konflikt med Loven.

Da jeg skulde give mine Bemærkninger her et Navn, tænkte jeg først at kalde dem: Om Betleriet i København og Midlerne derimod. Jeg forandrede det imidlertid, da denne Titel kunde lade formode, at jeg havde fundet et Universalmiddel mod Betleriet, hvad jeg desværre ikke har. Paa den anden Side kan man ikke beskæftige sig med disse mange Betlere uden at tænke over Muligheden af en Forandring til det bedre i disse Forhold, og det er mine Betragtninger herover, jeg i det følgende skal fremsætte. Lad mig straks bemærke, at det i denne Henseende naturligvis ikke er nok at henvise til, at Folk kan lade være at give Almisse, saa vænner man Betlerne af med at bede. Thi man vil først med Nytte kunne opfordre Folk til at ophøre med at give Almisse, naar man samtidig kan oplyse dem om, at det er unødvendigt, fordi de virkelig trængende, som bør hjælpes, har andre Udveje end at betle eller at gaa til Fattigvæsenet. Det er navnlig heller ikke nok at henvise til denne sidste Udvej: Fattigvæsenet. Samfundet staar sig ved, at Folk saa sent som muligt henvender sig der, og Samfundet kan desuden ikke være bekendt at anvise en Mand, der kan og vil arbejde, en Udvej, som, hvis han følger den, for ham medfører Tab af borgerlige Rettigheder.

Den rationelle Maade at faa Betleriet afskaffet paa vil naturligvis være at søge ophævet de første og egentlige Grunde til, at Betleri eksisterer.

Efter det, jeg før har bemærket, vil det være indlysende, at lykkes det at afskaffe Brændevinen, vil man være et langt Skridt fremme i Retning af at have Betleriet afskaffet. Derfor er Afholdsbevægelsen naturligvis at nævne som et af de første Vaaben mod Betleriet, ligesom ogsaa Oprettelsen af Afholdsbeværetninger navnlig i de Kvarterer, hvor der findes Logishuse. End-

videre kan nævnes Børneforsorg og Værgeraad, der tager sig af betlende Børn, og som sørger for, at Børn oplæres i en Profession og saaledes rykker op fra de løse Arbejderes Hær i de faglærtes Aristokrati¹⁾. Men den første og egentligste Aarsag til Betleriet i det Omfang, hvori vi i de sidste Vintre har kendt det her i Byen og vil faa det at se i Vinter igen, er utvivlsomt Arbejdsløsheden, og det er derfor navnlig mod denne Fjende, at Kampen mod Betleriet i det lange Løb maa føres. Skaffer man os af med den, vil vi nok vedblivende have Betlere; men dem, der herefter bliver tilbage, deres Kaliber og deres Behandling vil vi ikke være i Tvivl om; de vil næsten alle høre til Kategorien: de permanent Arbejdsløse. Det maa herved huskes, at naar den tilfældig Arbejdsløse betler i Rus, kan man gerne give Brændevinen Skyld for dette Betleri; men det, at han er bleven beruset, vil ofte skyldes, at han gaar ledig og intet Arbejde kan faa og derfor ikke har andet at gøre end at hænge paa Beværtningen, der er hans eneste Tilflugtssted, hans Hjem.

Om og hvorledes det skal kunne lykkes at faa Bugt med den ufrivillige Arbejdsløshed, ligger udenfor disse Betragtningers Ramme. Jeg skal derfor ikke komme ind paa en Undersøgelse af, om de har Ret, der hævder, at Bristen ligger i den bestaaende økonomiske Samfundsordning. Nutidens ufrivillige Arbejdsløse er, for at bruge et laant Billede, at ligne ved Karlene og Pigerne paa en stor Gaard, der ved Middagstid kommer til Forvalteren og melder, at de ikke har mere at bestille og beder om Ordre for Eftermiddagsarbejdet; og Forvalteren svarer, at der er en Mængde Arbejde, der nødvendigt skulde gøres, men han kan ikke hitte ud af, hvorledes han skal anbringe dem i Arbejdet, og samtidig beklager han sig over at maatte give dem Kosten for intet. Hvor der skal ændres og hvad der skal rettes for at faa Folkene i Arbejde, saaledes at Kosten, der ydes, bliver Vederlag for Arbejde og ikke Gaver fra det Offentlige, er en Undersøgelse, jeg her maa lade ligge, og idet jeg holder mig til de Forhold og Tilstande, hvori vi nu lever, bortser jeg i det følgende fra de Vaaben mod Betleriet, som tager langt Sigt ud i Fremtiden.

¹⁾ Folk, der træffer betlende Børn paa eller udenfor Kaféer eller andetsteds, vilde gøre en god Gerning mod Barnet, hvis de vilde sørge for, at Værgeraadets Opmærksomhed blev henledet paa Barnet.

Til Klarlæggelse af Spørgsmaalet vil jeg inddele Betlerne i 4 Grupper og indenfor hver Gruppe opstille og søge at besvare 3 Spørgsmaal.

Grupperne er følgende:

1) Der er først de hæderlig nødlidende, som af Frygt eller Skam vælger at betle fremfor at henvende sig til Fattigvæsenet.

2) Dernæst er der de tilfældig eller periodisk Arbejdsløse med Tilhold i et Hjem, som Konen ved sit Arbejde holder gaaende, ogsaa medens Manden spaserer, eller med Understøttelse fra deres Fagforening.

3) Endvidere er der den tilfældig eller periodisk Arbejdsløse uden eget Hjem. Han vil i sin arbejdsløse Periode ofte blive slaaet sammen med Manden i næste Gruppe, den permanent Arbejdsløse; han vil ofte bo paa samme Logishus og holde til paa de samme Beværtninger. Han vil ogsaa jævnlig ende som permanent Arbejdsløs; men i den Kategori bør han saa sent som muligt flyttes over, og saa længe han kan arbejde og virkelig arbejder i forholdsvis længere Perioder, bør han ikke jævntilles med den anden. Han er af en anden og langt bedre Kvalitet, og Betlerproblemet og dets Løsning er for hans Vedkommende et ganske andet end for Manden i næste Gruppe:

4) den af Drik svækkede, arbejdssky, tidligere straffede Betler, der sent vil søge og sidst vil faa Arbejde; han er „permanent Arbejdsløs“.

Det er vanskeligt at gøre op i Tal, hvormange der rummes indenfor hver af disse 4 Grupper; men jeg mener dog at turde sige, at den første Gruppe er den mindst talrige, og at Gruppe 3 — de tilfældig Arbejdsløse uden eget Hjem — er den største i Tider med stor almindelig Arbejdsløshed, som f. Eks. i indeværende Vinter, medens til andre Tider, og navnlig om Sommeren, Gruppe 4 er den talrigste.

De 3 Spørgsmaal lyder saaledes:

1) Behøver denne Mand at bede om Almisse?

Hvis han ikke behøver det:

2) Gør Almissen her Gavn, eller gør den maaske ligefrem Fortræd?

Hvis han behøver det:

3) Kan der anvises Manden anden Udvej end at bede om Almisse.

Gruppe 1: De hæderlig Nødlidende,
som uforskyldt er i Trang, de værdig Trængende.

Som bemærket er det min Erfaring, at disses Tal ikke er stort, eller, rettere sagt, deres Tal blandt Betlerne er ikke stort, medens deres Antal iøvrigt ganske sikkert er ganske forfærdende stort; men det er en forholdsvis lille, ja jeg kan sige forbavsende lille, Procent af disse, der tager deres Tilflugt til Betleri. I mine Optegnelser havde jeg en Rubrik, der hed: Tilfælde af virkelig, hæderlig, uforskyldt Nød. Af 250 undersøgte Tilfælde fandt jeg saadan Nød i 10 Tilfælde (4 %). Det er dog med alt Forbehold, jeg nævner disse Tal, da paalideligt Materiale til rigtig Bedømmelse paa dette Punkt er meget vanskeligt at tilvejebringe og Antallet af undersøgte Tilfælde ikke saa stort, at der tør bygges meget derpaa.

Selvfølgelig skal først og fremmest disse Trængende hjælpes, men blot ikke gennem Pengealmisser ved Døre eller paa Gader — og det navnlig ikke af Hensyn til den Trængende selv, der er for god til at gaa denne for ham ydmygende og pinefulde Vej. Hjælpen bør ske gennem Hjælpekasser (her i Byen: Understøttelsesforeningen, navnlig dens kommunale Afdeling) og Menighedsplejerne og andre lignende Velgørenhedsforeninger, der yder Hjælp efter forudgaaet Undersøgelse og Konstatering af Trang og Værdighed. Menighedsplejerne har Anvisningskort fra 50 Øre til 5 Kr., og lignende Anvisningskort bør Understøttelsesforeningen, hvis den ikke har dem, indføre, og de bør kunne faas tilkøbs i enhver Kiosk, hvilket bør bekendtgøres vidt og bredt, saa at alle véd det. Der er intet saa vanskeligt som at blive klar paa, om den, der fremstiller sig som hæderlig nødlidende, virkelig er værdig trængende eller det modsatte. Den, der taler længst og mest rørende, er oftest den mindst værdige. Opgaven maa her være at lære Folk — Giverne — at anvende de Penge, de nu i Smaamønt strør ud til uværdige paa Gader og ved Døre, til Indkøb af saadanne Anvisningskort, og dem skal de bruge, naar de tror at staa overfor en hæderlig nødlidende, som de mener at burde og ville hjælpe.

Gruppe 2: Den periodisk Arbejdsløse med eget Hjem.

Denne Mand er vel arbejdsløs, men enten i Fagforening eller med en for begge arbejdende Kone. Han behøver ikke at betle,

og naar han dog gør det, er det saa godt som altid Udslag af en mere eller mindre tilfældig Rus, der skyldes Opholdet paa Beværtning, som det ufrivillige Driveri fører med sig. Den, der giver ham Almissee, fylder ham med mere Brændevin og opmuntrer ham til at fortsætte med hans unødvendige Tiggeri, som i Reglen hurtigt vil afsluttes paa Stationen, da han, der ikke er professional og paa Grund af sin Rus ret uforsigtig, vil være et let Bytte for Betjenten. Den rare, venlige Giver maa vide, at han har i alt Fald et Medansvar for, at en ellers flink og skikkelig Mand havner i Fængsel til Fortræd og Sorg for Kone og Børn og for ham selv, naar han bliver ædru. Almissen er her aldrig nødvendig og altid kun til Fortræd.

Gruppe 3: Den periodisk Arbejdsløse uden eget Hjem.

Der kan, og dette gælder navnlig i Perioder af stor almindelig Arbejdsløshed, blandt disse være flinke Folk, der føler det at gaa arbejdsløs som en Ulykke, og det kan hænde, at enkelte af disse i deres Nød giver sig til at betle. Men det hænder ogsaa, at der er Tale om en noget anløben eller en lidet energisk Fyr, som dog ikke er uvillig til at tage det Arbejde, som han ikke skal lede for længe efter. Han plejer f. Eks. om Foraaet at hjælpe en Gartner i Byens Omegn, eller han arbejder hos Brolæggerne; i Høsten arbejder han gerne paa Landet, og naar han om Efteraaet kommer til København, hvor han altid tilbringer Vinteren, arbejder han nogle Dage om Ugen paa Refshaleøen, hvor han banker Rust. Men slipper Arbejdet paa „Øen“ op, anser han det som en Himlens Styrelse, at han nu skal have Ferie, og ligesom det ikke falder ham ind at gøre store yderligere Anstrengelser for at faa Arbejde som forøvrigt ogsaa ofte vil være frugtesløse, saaledes falder det ham heller ikke svært at gaa paa Betlervandring, den han ser alle Kammeraterne paa Logishuset gaa.

Det er jævnlig paa Grund af Hang til Brændevin eller Slaphed og Ustadighed, at denne Mand har mistet tidligere gode Pladser, og forsaavidt er han ikke altid selv uden Skyld i sin vanskelige Stilling. Men i Øjeblikket er der Nød tilstede for ham, og enhver Opfordring til ham om at bestille noget, vil han med Rette kunne afvise med Henviisning til, at der ikke er at opdrive noget Arbejde, som han kan paatage sig. Det er disse

Trængende, som i den Vinter, der allerede er begyndt, vil vokse frem af Byens Stenbro i Tusindvis og sprede sig rundt i Husene og ringe paa og melde sig som Arbejdsløse. Og at dette ikke er blind Alarm, ses bedst deraf, at Antallet af Betlersager ved Kriminalretten, som ifjor var særlig stort, i den hidtil forløbne Del af Aaret 1909 er steget med ca. 50 %.

Denne Mand trænger til Hjælp og bør hjælpes, men absolut ikke ved Pengealmisse ved Dørene, som demoraliserer ham og gør ham drikfældig, da han, der intet Hjem har, er henvist til at anvende Pengene paa Beværtning. Han kan kun hjælpes paa én Maade, og det er ved at skaffe ham Arbejde. Denne Opgaves Løsning er overmaade vanskelig, men den maa løses. Rationelt og endeligt løses den vel først, naar Arbejdsløshedsproblemet er løst.

For de organiserede Arbejderes Vedkommende har vi Arbejdsløshedskasserne med offentlige Tilskud, en Løsning, der vel er Idealet noget fjernt, men under den nuværende økonomiske Samfundsordning maaske den eneste. Men de tilfældige Arbejderes store Hær, hvorledes hjælper man idag dem, naar det løse Arbejde slipper op. Arbejdsanvisningen, der yder stor og god Hjælp ved at skaffe Oplysning om, hvor Arbejde findes, og ved at sætte Arbejderen i Kundskab derom, staar magtesløs, naar intet Tilbud om Arbejde fremkommer. Det er bekendt, at der er Kræfter i Bevægelse, der vil søge at organisere Overførelsen af den ledige Arbejdskraft i Byen til Landet. Selv om det skulde lykkes at faa dette igang, bliver dog en betydelig Del af Hæren tilbage. Er det umuligt at skaffe disse Folk regulært Arbejde til normal Dagløn, og det maa vistnok desværre erkendes at være umuligt under de nu foreliggende Forhold, maa der *som Nødhjælp* — jeg vil gerne pointere, at jeg kun anser det som *Nødhjælp* — i hvert Fald gives dem Lejlighed til mod at præstere Arbejde at faa Kost og Logis og Renlighed, eventuelt Beklædning. Dette er Opgaven for de her i Byen eksisterende Arbejdshjem. Disse Hjem og deres Bestyrelse fortjener stor Tak og Paaskønnelse for den Hjælp, som de i Aarenes Løb har ydet de periodisk Arbejdsløse. Naar Betleriet dog trods disse Hjems Eksistens endnu idag trives frodigere end nogensinde, er jeg godt klar over, hvor Grunden er at søge. Den Arbejdsløse, som der her er Tale om, er maaske i højere Grad end de fleste

af os Sangviniker. Selv om han har været uden Arbejde i Uger og Maaneder, haaber han dog stadigt som en anden Mr. Micawber, at noget skal vise sig. I den Anledning møder han i alt Fald i Begyndelsen af Arbejdsløshedsperioden næsten daglig paa Arbejdsanvisningen, hvor han hver Dag faar den samme Besked, at der intet Arbejde er. Lidt senere begynder han at stille om Morgenen paa Torvet og tjener dér nu og da en tilfældig 50 Øre. Han er som et Barn med Hensyn til at haabe og stole paa sin Chance — baade i Retning af, at han vil finde lidt at bestille, og at han, hvis han betler, hvad han efterhaanden bliver nødt til for at leve, vil undgaa Opdagelse. Og heri bestyrkes han ved at se de hundrede andre, der daglig betler uden at blive anholdte. Og er han først begyndt at betle, opdager han snart til sin Overraskelse, hvor nemt det gaar, og hvor mange gode Mennesker der er, som altid har en 5 eller 10 Øre tilovers til en Arbejdsløs. Og faar han i et højtideligt Øjeblik nu og da lidt Samvittighedsnag, hvis f. Eks. en besværlig Giver først er rykket ud med Skillingen efter et kedeligt Foredrag om det uheldige i at betle og en Opfordring om at gaa ud paa et Arbejdshjem, beroliger han hurtigt Samvittigheden ved det Ræsonnement, som han finder ganske fyldestgørende, at naar han er udenfor Arbejdshjemmet, kan han være til rede og ved Haanden, naar Arbejdet, som jo maa komme, en skønne Dag pludselig viser sig, medens han, hvis han i det Øjeblik var paa Arbejdshjemmet, havde forsømt sin Chance. Derfor er Arbejdshjemmet det Sted, hvor han sidst søger, og han gaar der først, hvis der ikke længere skulde falde af til det nødvendigste til Livets Ophold udenfor Hjemmet ved lidt løst Arbejde og lidt Betleri tilsammen. Han indser ikke, hvad vi kloge Folk, der gerne vil hjælpe ham, forstaar, *at* dette hans Liv paa Beværtning og Logishus demoraliserer ham og gør ham drikkfældig, *at* denne fortsatte Lediggang vænner ham af med at bestille noget og gør ham uskikket til senere at kunne blive i faste Pladser, og *at* denne Løben om ved Dørene paa Betlervandring svækker hans Stolthed og Æresfølelse og gør ham mindre modstandsdygtig, naar de nye Kammerater, han har sluttet Venskab med i en Rus paa Beværtningen, den permanent Arbejdsløse, den professionelle Tyv eller Alfonsen, frister ham og lokker ham til Delagtighed i deres Forehavender. Men naar han ikke selv forstaar, at han for sin egen Skyld bør

foretrække Arbejdshjemmet for Logishuset og Beværtningen, bør vi, hans virkelige Venner, vi, de kloge og forstandige Givere, hvis Smaamønter gør ham det muligt at leve udenfor Arbejdshjemmet, paa en blid Maade tvinge ham derind derved, at vi, naar han ringer paa vor Dør, yder ham vor Hjælp ikke i Penge, men i Form af en Henvisningskupon til et Arbejdshjem.

Den første Betingelse herfor er imidlertid, at Hjemmene kendes baade af Betlerne og navnlig ogsaa af Giverne. Af Hensyn til begge vilde jeg foreslaa, at Hjemmene paa en langt mere iøjnefaldende Maade, end det nu sker, henvendte sig til Offentligheden. Jeg mener, at der paa Torvene, i Havnen og i de Gader og Kvarterer, hvor Logishusene findes, skulde opslaa Plakater, der med store Bogstaver forkyndte, at ingen, der vilde arbejde, behøvede at betle, og at enhver arbejdsvillig kunde blive optaget ved Henvendelse paa Arbejdshjemmene, hvis Adresse og Modtagelsestider tydeligt skulde angives. Og jeg vilde ved Plakater og ved Opslag i Sporvogne og ved Avisbekendtgørelser henvende Givernes Opmærksomhed paa Arbejdshjemmene og deres Henvisningskuponer, og disse skulde kunne faas tilkøbs i enhver Kiosk, hvilket ogsaa tydeligt og lydeligt skulde forkyndes for alle og enhver. Det maa bankes ind i Folk, at i de her omhandlede Tilfælde er Hjælp nødvendig, men at den i Form af Pengealmisse ved Dørene eller paa Gader gør mere Skade end Gavn. Det vil, desværre kan jeg sige, næppe blive dyrere for Giverne, thi den Mand, der kun betler til Brændevin, vil sige Nej Tak til Kuponen; det har jeg set Eksempler paa. Og tager han den alligevel men undlader at bruge den, er Ulykken ikke større, end at Giveren paa en for ham bekvem Maade har bidraget 10 Øre til en nyttig Institution. Skulde det vise sig, at Tilstrømningen til Arbejdshjemmene herved skulde blive saa stor, at de ikke kunde modtage dem, der meldte sig, hvorved det maa huskes, at de ved Henvisningskuponerne faar forøget Indtægt, maa Stat og Kommune træde til og aabne nye Arbejdshjem — eventuelt i Form af Landkolonier. Direkte Pengeunderstøttelse af offentlige Midler til de tilfældig Arbejdsløse udenfor Arbejdsløhedskasserne bør der formentlig kun være Tale om som allersidste Nødhjælp, da direkte Pengeunderstøttelser til Folk, der kan og vil arbejde, er uheldig og demoraliserende, og-

saa naar Beløbene udbetales af det Offentlige, altsaa her som en Slags Vartpenge.

Jeg tror naturligvis ikke, at Betfæriet ophører, fordi Folk vænner sig til at give deres Almisser i Form af Henvisningskort; men der vil være opnaaet det, som ikke er saa lidt endda, at man vil vide, at den, der herefter betler, ikke er periodisk, men permanent Arbejdsløs. Paa den Maade vil Arbejdshjemmene virke som et Sold, gennem hvis Masker de permanente straks falder ned i den Sump, hvis Dunst er bleven dem saa nødvendig, at de ikke kan trække Vejret i ren Luft. Om hvorledes Arbejdshjemmene allerede virker som en saadan Sigte, skal jeg give nogle Oplysninger.

Af de 446 Betlere, mine Optegnelser angaar, gav jeg ved Løsladelsen 92 Mænd Henvisning til Fængselshjælpen, der havde lovet eventuelt at sørge for, at de foreløbig blev anbragte paa Arbejdshjem, og, hvis de opførte sig tilfredsstillende dér, at de blev hjulpne til Arbejde. Jeg har fra Fængselshjælpen faaet Oplysning ikke blot om disse 92, men om ialt 122 Betlere, der i Løbet af 2 Aar er henviste dertil fra den offentlige Politiret. Af disse 122 Betlere blev Halvdelen, 61, henviste til Arbejdshjem, og det er disse, der her særlig interesserer os. Det viste sig straks, at 31, altsaa Halvdelen, hørte til de permanent Arbejdsløse, idet de enten slet ikke gik ud paa Hjemmet, eller de gik straks derfra eller blev hurtig bortviste, væsentligst paa Grund af Drik, og til yderligere Bekræftelse af Diagnosens Rigtighed oplyses det, at 19 af disse 31 allerede er straffede paany. Man ser, hvor hurtigt og paalideligt Arbejdshjemmet har sigtet de permanent Arbejdsløse bort. Af de resterende 30, der blev paa Hjemmet, er 8 senere straffede, og 2 forlod straks de Pladser, hvori de var anbragte. Saa bliver der 20 retfærdige tilbage, som dels blev i passende Tid paa Arbejdshjemmene, og om hvilke der senere intet ufordelagtigt er hørt, dels (for 14's Vedkommende) blev sendt i Plads og blev i Pladserne, og af disse sidste har 8 endog faaet Vidnesbyrd: flink.

Af den anden Halvdel, der ikke kom paa Arbejdshjem, og hvoriblandt der var en Del gifte Folk, er 16 paany straffede, 5 forlod hurtigt Pladser, der var skaffet dem, om 29 haves ingen nærmere Oplysning. De tilbageblivende 11, der alle blev an-

bragte i Pladser, forblev i disse, og 7 af dem har bestaaet Prøven med Vedtegning: flink.

Om man vil kalde disse Resultater smaa eller store, vil jeg overlade til hver enkelt at afgøre. Holder man de permanente, som ingen Skuffelse har kunnet bringe, ude af Betragtning, forekommer det mig, at Tallet paa dem, der har villet lade sig hjælpe, slet ikke er saa ringe.

Jeg kunde fra min Betlerdommertid fortælle andre Eksempler paa, hvorledes et Menneskes Skæbne er vendt ved, at der i et afgørende Øjeblik i hans Liv er rakt ham en fornuftigt hjælpende Haand, der trak ham ud af Logishuset og Beværtningen. En af disse Fortællinger lyder saaledes:

En ung Fyr paa 17 Aar stod tiltalt for Betleri. Han hørte til en af Politi og Domstole kendt og anset Familie; Faderen, som jeg kort i Forvejen havde haft siddende for Betleri, havde været paa Kommnehospitalet for Alkoholisme, og hans ældre Brødre har ansete Navne og nævnes med Respekt blandt Byens professionelle Tyve. Selv havde han betlet, fra han var ganske lille, sendt ud af Familien, og havde Aaret før haft en lignende Sag, der var hævet paa Grund af hans unge Alder. Han var nu flyttet fra Moderen, efter hvad han sagde, fordi en Broder, med hvem han delte Seng, havde Syfilis, hvilket viste sig at være rigtigt. Nu boede han paa et Logishus i Borgergade. Han havde gennem hele sin Opvækst været syg, var noget deform og saa daarlig og elendig ud. Han havde derfor altid været og var endnu en glimrende Indsamler. De ældre Professionals fra Prinsensgade Kvarteret — Prinserne — skiftedes til at laane ham, og havde de haft ham staaende blot en Time paa et godt Strøg, havde han indsamlet tilstrækkeligt til, at der om Aftenen kunde laves stor Fest i „Rysteriet“ eller en anden af Kvarterets celebre Beværtninger. Til Held for ham blev han anholdt. Da jeg ansaa det for rigtigst at have lidt Hold paa ham, lod jeg ham dømme, men skaffede ham betinget Dom — vistnok den eneste betingede Betlerdom, der eksisterer ¹⁾. Samtidig fik jeg ham gennem Fængselshjælpen anbragt paa dettes Skolehjem „Prøven“ i Rødovre. Der har han nu været i et Aar og opført sig godt. Han lærer Snedkeri, som han har Anlæg for. Han sagde en Dag til en

¹⁾ I Betlerisager kan Dommeren, naar han finder at Omstændighederne taler derfor, slutte Sagen med en Advarsel.

af Mestrene derude; „Som jeg har det her, har jeg aldrig haft det.“

Hvis man i noget Tilfælde har ment med Sikkerhed at kunne forudsige nogens Skæbne og Fremtid, maatte det formentlig have været denne unge Mands. Han skulde og maatte være endt som professionel Betler og Forbryder, og nu er der dog maaske nogen Udsigt til, at han skejer ud fra den øvrige Familie og ender som en hæderlig Mand.

Gruppe 4: Den permanent Arbejdsløse.

Folk maa bringes til at indse, at denne Mand rettelig hører hjemme paa en offentlig Anstalt, hvor der sørges for ham med Hensyn til Forplejning og Renlighed, mod at han udretter det Arbejde, hvortil hans svækkede Kræfter kan slaa til. Den, der af misforstaaet Barmhjertighed giver ham Almisse og derved bidrager til, at han lever udenfor Anstalten, gør Manden selv den størst mulige Fortræd og ofte dem, der holder af ham, Sorg. De ved jo nemlig, at han, naar han er ude, gaar i stadig Kreds fra Mælketoddykælderens til Rendestenen, derfra til Stationen og i Fængsel til Afsoning af Rusbøden, og saasomt han løslades, begynder han forfra i Kælderstuen. Hans bedste Tid er ubetinget den, han tilbringer i Fængslet. Havde han ikke jevnlig disse Sanatorieophold, hvor han kommer i Bad, renses for Utøj og faar ordentlig Mad og Søvn, vilde han hurtigere end nu er Tilfældet gaa helt til Grunde. Det er Fængslet, der holder Livet i ham. Hver Nat opsamles der i Byens Rendestene en Del af dem, Mælketoddykælderne ved Lukketid har udspytet. De fremstilles næste Dag i den offentlige Politiret. Den, der har set dette af Delirium og Lus rystende Geled marchere op, vil ikke være i Tvivl om, at Livet paa en godt indrettet og vel ledet Fattiganstalt er et Himmerig i Sammenligning med det Liv, de fleste af disse Ulykkelige lever uden for Anstalten.

Det er givet, at Almisse her aldrig tiltrænges og altid kun gør Fortræd.

Overretssagfører Repsdorph takkede i varme Ord Indlederen for det paa engang humane og juridiske Foredrag, der var det smukkeste Vidnesbyrd om, hvor forstaaende en Dommer, han var. Taleren henstillede, at juridisk Forening til Realisation af den Plan, Indlederen havde fremsat, nedsatte et Udvalg paa 5 af sine Medlemmer, der skulde have den videste Competence til at optræde i Juridisk Forenings Navn og søge at skaffe Oplysninger om, paa hvilke Maader Betleriet kunde modvirkes, og Arbejdsanvisningen organiseres.

Højesteretsadvokat Hindenburg betonedede den Vanskelighed, der var ved at bekæmpe Arbejdsløsheden, af den Grund at Arbejderne kun vilde arbejde i deres Fag. Under Strejker o. l. kunde der komme Konflikter, naar de faglærte Folk strejkede, og de Arbejdsløse tilbød sig til Underpris. Taleren mente, at der ikke kunde være Tale om at understøtte dem, der ikke vilde tage mod det Arbejde, der tilbød sig.

Pastor Dallhoff udtalte, at han kun kunde være enig med Indlederen i, at de af ham fremhævede Midler var de eneste rette, eftersom det netop var dem, han selv daglig arbejdede med. Bestyrelserne indenfor de forskellige Virksomheder var i den senere Tid begyndt at træde sammen for at drøfte Mulighederne for en bedre Organisation. Taleren mente, at dette var den rigtige Vej at gaa, at de Mennesker, der stod i Arbejdet, havde Undersøgelsen for Fremarbejdet i deres Haand. Arbejdsstansningen var i uhyre Tiltagen for Øjeblikket. Alene paa Københavns Arbejdshjem mærkede man Stigningen ved at have 110 Personer i Aar mod 70 ifjor ved samme Tid. Af Arbejdet med Folkene havde man den største Glæde; kun kunde det undertiden volde nogen Vanskelighed at vælge passende Arbejde.

Overretssagfører Fussing fremhævede, hvor velgørende det var for ham som Medlem af Fængselshjælpens Bestyrelse at høre paa en Dommer, der interesserede sig for Forbryderne og ikke blot Forbrydelserne. Taleren glædede sig over den Understrøm af Velvilje, der gik gennem Indlederens Foredrag mod disse Mennesker, der i Alm. betragtes som Samfundets usleste. Oppe i Fængselshjælpen mærkede man i disse Dage Nøden mere end andre Steder. Det var egentlig forfærdeligt at

tænke paa, at hver Dag, naar man selv gaar hjem til sin gode Middag, havde man maattet afvise en Snes Mennesker, der gerne vilde arbejde. Taleren mente i Modsætning til Overretssagfører Repsdorph, at det ikke var Juridisk Forening, der burde gaa i Spidsen, men at det var bedre at overlade Sagen til de Mænd, der stod i Arbejdet. Taleren henviste til Forholdet oppe i Sve- rige, hvor Domstolene var komne ind paa i større og større Omfang at underkaste Løsgængerne en individuel Prøvelse, hvorved man sigtede de forskellige Klasser ud og behandlede dem hver efter deres Tarv. Taleren fremhævede, at det længe havde været hans Yndlingstanke at faa indført Tvangsarbejde i længere Tid end nu, helst paa ubestemt Tid. Man burde da dele Arbejdsanstalterne i 2 Afdelinger, et egentlig Tvangsstadium, hvor man lærte Folk at arbejde, og et Overgangsstadium, der skulda lette Overgangen til den frie Stilling og tillige kunne være ham et Tilflugtssted, hvor han kunde ty tilbage, hvis han paany blev arbejdsløs.

Kriminalretsassessor Axel Petersen var enig med Overretssagfører Repsdorph i, at man ikke burde lade det bero ved det øjeblikkelige gode Indtryk, Foredraget havde fremkaldt, men mente, at det af den nævnte Taler anviste Middel ikke var det rette. Udvalget maatte jo beskæftige sig med, paa hvilke Maader de private Foreninger virkede, og det vilde let kunne se ud som en Kritik af disse. Taleren henstillede, at Foredraget blev trykt og udgivet paa Foreningens Foranledning i Lighed med Overretsassessor Ussings Foredrag i Fjor.

Indlederen replicerede kort til de forskellige Talere, særlig Højesteretsadvokat Hindenburg, overfor hvem han bemærkede, at han i sin Indledning hele Tiden havde forudsat, at det drejede sig om uorganiserte, ufaglærte Arbejdere, Hindenburg havde forudsat det modsatte. Desuden laa Besvarelsen af det rejste Spørgsmaal ganske udenfor Foredragets Ramme.

Overretssagfører Axel Bang lovede paa Bestyrelsens Vegne at tage Kriminalretsassessor Petersens Forslag under Overvejelse og erklærede, at han ikke kunde tiltræde Overretssagfører Repsdorphs Forslag.

RETSBETJENTFULDMÆGTIGENES STILLING.

Indledningsforedrag af Højesteretssagfører C. B. Henriques og
Byfogedfuldmægtig A. S. Ørsted den 25. Oktober 1909.

Højesteretssagfører C. B. Henriques:

Jeg har med Glæde modtaget Juridisk Forenings Opfordring til at indlede en Diskussion om Retsbetjentfuldmægtigenes Stilling, da jeg som Medlem af det af Sagførerne nedsatte Udvalg til Undersøgelse af denne Sag har faaet ret omfattende Kendskab til denne. Paa den anden Side er det mig ikke behageligt at blande mig ind i andre Folks Virksomhed og Interesser; men jeg ser paa denne Sag som Jurist, og kun som Jurist. I nogle i Ugeskrift for Retsvæsen trykte Skrivelser udtalte Bestyrelsen for Retsbetjentfuldmægtigenes Forening, at deres private Arbejde havde Historiens Ret, stedse havde vundet Befolkningens Tilfredshed, og at Fuldmægtigene i Udøvelsen af deres private Forretninger gjorde alt for at holde sig indenfor de rette Grænser.

Med de „rette Grænser“ maa formentlig menes de Grænser, Ministeriet i Tidens Løb har draget. I 1873 fandt man det nødvendigt at betone, at Fuldmægtigene ikke maatte dømme i Sager, hvor der var Spørgsmaal om Betydningen af de af dem conciperede Dokumenter, at der skulde være en Kontortid paa mindst 8 Timer, hvor Privatforretninger ikke maatte drives, og at Fuldmægtigene ikke maatte deltage i Proceduren af Sager, som Principalen afgjorde, eller skrive Ansøgninger i Sager, Principalen skulde afgøre! I 1891 forbød man dem at avertere i Bladene om, at de drev private Forretninger. I 1897 kom man ind paa Spm. om den Kontorløn, Fuldmægtigene havde, og om hvorvidt de maatte delagtiggøre Principalerne i deres Privat-

fortjeneste; og endelig i 1908 forbød Justitsministeren Personalet paa Embedskontorerne at tage Extrabetaling for at fremskynde Expeditionen af Embedsdokumenter. Skønt disse Bestemmelser kun lige knebent fyldestgør det allernødtørftigste, af hvad man skulde synes, man ialtfald maatte kunne kræve, overtrædes de dog alle stadig i Praxis, eller der foregaar Ting, der er langt værre, end hvad der forbydes ved de nævnte Bestemmelser. Grunden er den simple, at det overhovedet er umuligt at trække Grænser, hverken „rette Grænser“ eller „ikke rette Grænser“.

Naar man overhovedet skal skelne mellem Sagførergerningen og Embedsmandsgerningen, plejer man jo andre Steder at se Forholdet saaledes, at Embedsmanden aldrig skal eller maa staa i noget privat Afhængighedsforhold til Borgerne, mens Sagføreren for Betaling skal hjælpe Borgerne til deres Ret. Saa snart man begaar et Brud paa denne Skranke, begaar man et Brud paa det mest fundamentale i en Retsstat, selve Retsideen. Et Vu over de utallige Kompetencetilfælde vil vise, at det vilde være umuligt at sammenblande disse Virksomheder uden at gøre Uret til den ene eller den anden Side. Jeg skal godtgøre dette ved nogle Exempler.

Kan en Mand, der driver en stor Sagførerforretning, og samtidig er Embedsmand, have en Kontortid paa 8 Timer uden i den Tid at modtage sine Klienter? Umuligt, de Hundreder af Gange vil Folk henvende sig til ham som Sagføreren, og disse Folk gaar selvfølgelig forud for dem, der henvender sig til ham paa Embedsvegne. Naturligvis er der Fuldmægtige, der sidder i saa store Forretninger, at de har Raad til at holde extra Kontor udenfor, med deres eget faste Personale, men alligevel vil Hensynet til at varetage Klienternes Tarv stadig føre Fuldmægtigene til Privatkontoret i „Kontortiden“. Tager vi Fuldmægtigenes Personale, hvor kan det da undgaaes, at dette hellere tjener deres Overordnedes Vel end Statens Tarv, og hellere søge at tilføre deres Overordnede et godt Bo, en stor Ejendomshandel eller en Auktion end en indviklet kriminel Sag.

Hvad Forretninger gives der saa Fuldmægtigene?

Lad os begynde med Incassationerne. Faar en Sagfører en Fordring til Incasso, saa ved Folk, hvad det betyder, han kan benytte de alm. lovlige Midler til dens Incassation. Med Fuldmægtigene er det noget ganske andet. Her lægges Embedets

Pres paa Debitor. Fuldmægtigen har jo Politimagt, og jeg har set, Fuldmægtige har truet dermed. Og selv om det ikke sker, er Faren ikke udelukket for, at Debitor, selv om han har Indsigelser at gøre, vil ræsonnere som saa, hvad nytter det mig med mine Indsigelser, for kommer Sagen for Domstolene, saa kommer jeg jo for denne Fuldmægtig, og han er jo nu engang paa den anden Side, saa lad mig hellere betale strax.

Man skrider til Auktion. Rundt om i Landet gaar Auktionsforretningerne fra Sagførerne over til Fuldmægtigene. Den simple Grund er den, at hvis en Sagfører vil holde Auktion, erkendes det aabent rundt omkring fra Fuldmægtigene, at den Auktion skal blive den sidste, som den Sagfører holder. I saa Tilfælde raabes en Ting op, og ikke saa snart er der faldet et Bud, før der slaaes til, saa Tingene gaar for Spotpris. Paa denne ganske kraftige Maade bliver det udelukket, at andre end Fuldmægtigene holder Auktioner.

Saa kommer det vanskelige Spørgsmaal: Spørgsmaalet Klienterne og Spørgsmaalet Forholdet til Sagførerne. Fuldmægtigen har en god Klient, en rig Bonde. Fra den anden Side kommer der en skønne Dag en Klage over ham. Hvilken vanskelig Stilling har ikke Fuldmægtigen, der nødvendig vil krænke sin gode Klient og samtidig skal være den faste, kraftige Rettens Haandhæver, naar der samtidig ved Siden af staar en Mand, som Fuldmægtigen ikke har til Klient, men som han maaske netop er forbitret paa, fordi han er gaet til en Sagfører. Jeg siger ingenlunde, at det ikke kan tænkes, men jeg siger blot, at det er aldrig behageligt at skulle behandle en Mand, af hvem man tildels lever, med Rettens Sværd.

Man har talt saa meget om Publikums Tilfredshed ved den bestaaende Tilstand. Den kender jeg ikke noget til. Jeg tror imidlertid gerne, at Publikum virkelig ofte er tilfreds; men det er, fordi de bilder sig ind, at de paa denne Maade staar sig godt med Herredskontoret, altsaa noget, der er, eller ialtfald burde være, et Falsum. Ofte er Forholdet yderligere det, at Publikum betaler Salær til Fuldmægtigene i den Tro, at det er Gebyrer til Staten. Jeg har set Masser af Tilfælde, hvor Fuldmægtigene ved Bobehandlinger har beregnet sig sit Salær, der umærkeligt for Bonden er gledet ind under Posten Skifteomkostninger. Ved Fuldmægtigenes Bobehandling er der ogsaa et

andet Punkt, der er uheldigt. Den, der skal kontrollere Beregningen af Gebyrerne er — Fuldmægtigene, og de vil selvfølgelig, for at tjene deres Klienter, beregne Gebyrerne saa lavt som muligt. Det er der i og for sig intet at sige til, men ofte, ja meget ofte beregnes Gebyrerne for lavt, fordi det er dem selv, der øver Kontrollen. Jeg har Lov til at gentage, hvad der fra mange Sider er sagt, og hvad jeg selv tror at kunne forsvare at sige, at mange, mange Kroner under en strengere Kontrol kunde være gaaede i Statskassen, hvis Fuldmægtigene ikke behandlede Skifterne.

Nu kommer jeg til en af de vanskeligste Opgaver for Fuldmægtigene. En Mand kommer op for at tale med Fuldmægtigen qua Sagfører om en Sag, der senere gaar over til Proces. Jeg tænker mig saa, at Fuldmægtigen, som saa ofte er Tilfældet, er konstitueret som Dommer, naar Processen kommer for. Saa vilde jo enhver tro, at saa møder der en Sagfører for den ene Part og en Sagfører for den anden Part, og midt imellem troner den upartiske Dommer. Men jeg har set Exempler paa, at Dommeren, der troner deroppe, den konstituerede Fuldmægtig, var den samme Mand, som havde conciperet de Indlæg, som Parten fremlagde.

Om alle de af mig fremdragne Exempler vil jeg sige: Jeg bebrejder ikke de Mennesker noget, kan ikke bebrejde dem noget, jeg vilde ikke selv bedre kunne forene denne Dobbeltstilling, som Fuldmægtigene nu indtager. Jeg kommer her tilbage til mit Udgangspunkt, at vil man tillade Embedsmanden at drive private Sagførerforretninger, er ingen Grænser mulige, ethvert Misbrug er næsten en selvfølgelig Konsekvens af Udgangspunktet.

Endelig skal jeg fremhæve, at Institutionen er dræbende for Sagførerstanden. Man byder den unge Sagfører i Provinsen en Konkurrence, hvor han paa Forhaand er stillet saa langt nede som vel muligt. Forholdet er faktisk det, at enhver legal Forretning, han skal gøre og gør, bliver en Konkurrenceforretning overfor den Embedsmand, med hvem han skal have at gøre i stort og smaat. Deres Stilling er i Virkeligheden ulidelig. At alligevel saa mange Provins-sagførere har saa smukke Forretninger, viser paa den anden Side, hvor stærk alligevel Troen i selve Befolkningen er paa, at ikke alt afhænger af Embeds-

mændene. Og de daarlige Stillinger, mange af dem har rundt omkring, og de mærkelige Forretninger, de maa gøre for at subsistere, er til syvende og sidst kun Konsekvensen af selve den Stilling, man sætter disse Mennesker i.

Endelig har jo nu de mange Anstrængelser i de mange Aar ført til et Resultat. Justitsministeren fortjener den varmeste Tak, fordi han brød igennem og fremsatte sit Lovforslag, som maa føres igennem, det vare længe eller kort. Justitsministeren har saa umaadelig Ret, naar han siger: den der kender Forholdet maa egentlig sige, at der hører større Mod til at opretholde den bestaaende Tilstand end til at foreslaa denne forandret. Det Mod, der skal til at foreslaa Forandringen, beror jo paa, at man gyser noget, fordi Fuldmægtigene fremtidig skal gøres statsansatte med faste Lønninger. Om Lønningernes Størrelse skal jeg ikke udtale mig, jeg ønsker dem saa store som muligt, saa store, som et saa vigtigt Embede som dette kræver. Men jeg vil sige, at saaledes som denne Lov er formuleret, hvorefter der vil hengaa en Periode paa 10 Aar, forinden Lovens Virkninger træder i fuld Kraft, vil Udgiftsforøgelsen slet ikke komme til at mærkes særligt for Statskassen. De Penge, som der bliver Tale om at give ud, er jo det rene ingenting i Forhold til, hvad Staten anvender paa det, man kalder humane Forhold. Dertil er Pungen jo altid aaben, selv om Pengene i stor Mængde aldeles ikke gaar til selve de humane Formaal, men til Bolig for Embedsmænd i Tusindvis; der tænkes jo lige saa meget paa Installation for de paagældende Embedsmænd, som der tænkes paa de humane Formaal. Her bæres noget frem, som er smukkere end hint, fordi det ikke bliver rost hos Folk; de fatter ikke det dybere deri, som er selve Retsideen i et Folk.

Byfogedfuldmægtig A. S. Ørsted:

Jeg skal begynde med at takke Juridisk Forening, fordi den har givet Lejlighed til at drøfte Spørgsmaalet om Retsbetjentfuldmægtigenes Stilling ud fra andre Synspunkter end de af Højesteretssagfører Henriques fremhævede.

Ser man paa den danske Rets historiske Udvikling, giver den intet Bidrag til at fastslaa Fuldmægtigenes retlige Stilling. Chr. V's Danske Lov forudsætter, at der eksisterer Fuldmægtige

paa Underretsbetjentenes Kontorer, og jeg tænker mig da, at Institutet har udviklet sig ved, at Befolkningen, da der ikke paa Landet var eller maatte være Prokuratorer, søgte til Fuldmægtigene med deres Sager. Der er intet overleveret om, at Befolkningen fandt Forholdet urimeligt. Forretningen har sikkert ikke kastet meget af sig. Standen var næppe anset, ialtfald i den ældste Tid. De var jo ikke autoriserede før 1820. Efterhaanden som Embedsforretningernes Antal steg, og det blev umuligt for Retsbetjentene selv at overkomme dem alle, voxede Fuldmægtigenes Betydning, og de rykkede op i et højere socialt Lag. Fuldmægtigene staar saaledes i deres nuværende Stilling som Resultatet af en historisk Udvikling. Dette giver os vel ikke nogen egentlig Ret til at kræve denne bevaret, men er dog en Forklaring. Fuldmægtigene har brugt deres Ret til at skaffe sig Forretninger, men de har ikke misbrugt den. Der findes vel brodne Kar i alle Lande og Stænder, men ikke flere i denne end i andre. Naar der i Aar paa det alm. Sagførermøde i Aarhus blev nedsat et Udvalg af Sagførere til Indsamling af Materiale til Belysning af Fuldmægtigenes Færd, skal jeg ikke nægte, at det forekommer mig at være et yderst ekstraordinært Skridt: at lade en konkurrerende Stand foretage en saadan Undersøgelse, som man saa tilmed ikke giver Fuldmægtigene Adgang til at overvære eller gøre sig bekendt med.

Højesteretssagfører Henriques har fremhævet Exempler paa forskellige Misligheder. Jeg tror dog ikke, der foreligger saadanne, i de af ham fremhævede Type-Tilfælde.

Naar Fuldmægtigene paa Auktioner lader Hammeren falde lidt hurtigt, begrunder jeg dette ved et psykologisk Moment: Man sidder ved en saadan Auktion hele Dagen uden Afbrydelse. Det er da ikke til at undre sig over, at man bliver træt tilsidst og arbejder mekanisk.

At der i Skiftesager almindeligvis skulde blive sportuleret for lavt, er sikkert ikke rigtigt. Fuldmægtigene er her under ganske den samme Kontrol som Sagførerne, idet baade deres Chef, Amt og Skattedepartementet kontrollerer dem.

Hele det Synspunkt, som Højesteretssagfører Henriques har anlagt paa Fuldmægtigene, forudsætter, at de er blottet for al Pligtfølelse, og det er selvfølgelig ganske urigtigt. Fuldmægtigens hele Stilling forudsætter nemlig med Nødvendighed, at

han har en stærk udviklet Pligtfølelse, blot for sin egen Skyld: Hans Stilling er løs, han kan afskediges med 1 Dags Varsel. Fuldmægtigen vil fremdeles gerne være Embedsmand, dette gør, at han ikke indlader sig paa Misligheder.

I Modsætning til Højesteretssagf. Henriques maa jeg netop hævde, at Fuldmægtigens intense Berøring med Befolkningen gør ham velskikket til at være Embedsmand. Det er en Behagelighed for en Mand, der kommer til et Embede, at der sidder en økonomisk betrygget og uafhængig Fuldmægtig.

Baade Forholdet til Befolkningen og til Sagførerne er det bedst mulige. Befolkningen ser op til Fuldmægtigene og bliver vel modtagne, ikke blot naar de kommer med „Forretninger“. Jeg har siddet som Fuldmægtig i 20 Aar i min By, der er 3 Retskontorer, og jeg mindes ikke et eneste Tilfælde, hvor der har været en Konflikt.

Skal Institutet falde, enten fordi det nu er af Principhensyn, eller fordi man mener, at det ikke kan bestaa med Nutidens Forhold for Øje, saa vil derved en hel Stand falde, for de Fuldmægtige, som vil fremstaa under den nye Ordnings Lønforhold, vil blive en hel anden social Klasse end de nuværende. Efter de Lønningslove, som er foreslaaet, vil en juridisk Kandidat paa 25 Aar strax opnaa 1200 Kr. som 2den Fuldmægtig, efter 10 Aars Tjeneste, naar han normalt bliver 1ste Fuldmægtig, vil han opnaa 2400 Kr. og atter efter 12 Aars Forløb 3900 Kr., der er Maksimumsindtægten. Da Fuldmægtigenes Tal bliver altfor stort, til at alle kan opnaa Embeder, er Gagen altfor ringe. Fuldmægtigen vil jo efter Lovforslagene ikke kunne paatage sig private juridiske Forretninger. Hans Adgang til at drive private Forretninger er dermed faktisk afskaaret. Hans Kontortid optager saa godt som hele Dagen. Han kommer ikke i med Befolkningen og vil derfor heller ikke let komme ind i noget.

Der er draget en Sammenligning mellem Fuldmægtigenes Lønninger og Lønningerne til Ministeriets underordnede Embedsmænd. Denne Sammenligning er ganske misvisende. I Ministerierne er Kontortiden langt kortere, og Assistenterne har langt lettere Adgang til Extraarbejde f. Ex. Manuduktion o. l. end Fuldmægtigene.

Den 27. Maj i Aar kom 2 Lønningslove, een for Lærere og Lærerinder ved de offentlige Skoler og een for Postvæsenets

Funktionærer. Den første fastsætter Begyndelseslønnen for Lærere til 14—1500 Kr. Jeg er ikke nogen Modstander af Kvindernes Ligeberettigelse, men jeg synes, at det er urimeligt, at en Lærerinde skal begynde med mere end en juridisk Kandidat. Den sidstnævnte Lov har som laveste Lønsats 1200 Kr., nemlig for Postbude, Rorsbetjente o. l., det er jo haardt nok, at en juridisk Kandidat skal ligestilles med dem. Man har nu vel gjort gældende, at Fuldmægtigenes Løn ikke kan sættes højere op, da den saa vilde komme over Retsbetjentenes Løn. Man maa dog her huske, at Embedsmændenes Lønningslove er fra 1861, og altsaa staar for Tur til at reformeres. Det Lovforslag, der nu forelægges, vil, om det vedtages, sikkert ikke blive revideret de første 50 Aar. Nutiden er mindst dobbelt saa dyr at leve i som i 1861. Men ganske bortset herfra kan man godt ved Retsbetjentembederne af de første 3 Klasser forhøje Fuldmægtigenes Løn, uden at den kommer over Embedsmændenes, og selv om saa var, vilde der intet mærkeligt være i, om en ung Embedsmand kom i et Embede, hvor han fik en lavere Løn end den gamle Fuldmægtig, der ikke har villet søge Embede. Lønspørgsmaalet er naturligvis Kardinalpunktet i det foreliggende Lovforslag; men der er ogsaa andre Bestemmelser i dette, der er uheldige, f. Ex. Inddelingen af Fuldmægtigene i 2 Klasser, Pensionsreglerne — hvorfor skal 2den Fuldmægtigene ikke have Pension? — o. s. v. Der savnes Regler om Fordelingen af Forretningerne mellem Fuldmægtigene, Regler, der haardt tiltrænges, naar 1ste Fuldmægtigene skal handle paa eget Ansvar.

Overgangsbestemmelserne om, at den nuværende Ordning først helt skal ophøre i Aaret 1920, er meget liberale, men det er tvivlsomt, om de vil vise sig at være andet end teoretisk Liberalisme, idet sikkert en stor Del af Retsbetjentene vil benytte sig af den Adgang, Lovforslaget giver dem til strax at forbyde deres Fuldmægtige at drive private Forretninger, og der vil da sikkert hurtigt danne sig en stor Kløft mellem de Kontorer, hvor Privatforretninger ikke drives — disse vil føle sig som de finere — og de Kontorer, hvor saadant endnu finder Sted, en Forskel der efter min Mening kun kan virke uheldigt.

Herredsfoged Kampmann takkede Juridisk Forening paa Underdommernes Vegne, fordi de var blevne indbudte til at overvære dette Møde, hvis Emne selvfølgelig maatte interessere dem alle. Sagen har været meget drøftet i Underdommernes Forening, og man havde indsendt en Adresse til Justitsministeriet, hvori Underdommernes Stilling til Spørgsmaalet var præciseret. Disse havde i og for sig ingen personlig Interesse i at bevare det bestaaende, men kun i at faa Garanti for, at den nye Ordning kunde sikre deres Embeders forsvarlige Røgt. At dette hidtil var lykkedes, beroede sikkert fornemlig paa, at Fuldmægtigstillingerne var vellønnede Stillinger, der søgtes af fuldt kvalificerede Folk. Taleren nærede Betænkelighed ved de lave Lønninger og mente ikke, disse kunde sikre tilstrækkelig duelige Folk i Stillingerne. Overfor Højesteretssagfører Henriques bemærkede Taleren, at han i sin 41aarige Virksomhed, dels som Fuldmægtig, dels som Underretsdommer ikke havde set et eneste Exempel paa saadanne Misligheder fra Fuldmægtigenes Side som dem, Indlederen havde omtalt.

Folketingsmand Stauning kunde ganske slutte sig til Højesteretssagf. Henriques. Det er utvivlsomt saaledes, at der ude i Befolkningen var stor Misfornøjelse med den nuværende Ordnings Sammenblanding af privat Forretning og offentlig Embedsvirksomhed. Spørgsmaalet var derfor et saadant, som ikke blot Juristerne, men hele Befolkningen havde Ret til at tale med om.

Naar Fuldmægtig Ørsted protesterede mod, at Misbrug var Regelen, kunde Taleren være enig med ham heri, men Ørsted havde ved sine Udtalelser vist, at den nuværende Ordning rummede Fare for Misbrug, og det var nok til at søge den ændret. Taleren var ganske enig med Indlederen i, at Lønningerne var uanstændige.

Sagfører Oldager fastslog, at det af samtlige de faldne Udtalelser fremgik, at Forholdet, som det er, fra alle Sider anerkendtes for at være skævt. Der er derfor intet andet at gøre end at søge at komme bort derfra. Taleren fremhævede forskellige Exempler paa Misligheder, han selv havde set i sin Praxis.

Etatsraad Leth mente, at Fejlen ved den nuværende Tilstand laa i, at Loven ophobede altfor mange Virksomheder paa Underdommeren, som han ikke kan bestride. Naar Administrationen og den dømmende Myndighed blev adskilte, vilde Forholdet blive et andet.

Overretssagfører Schultz fremhævede, at naar der var et godt Forhold mellem Sagførere og Fuldmægtigene, var Skylden alene Sagførernes, der bøjede sig for det uundgaaelige. Vil Befolkningen staa sig godt med Embedsmanden, vil Sagføreren det i endnu højere Grad. Taleren henstillede til Fuldmægtigene at tage sig mere af Politivirksomheden, særlig Landarbejderbefolkningens Forhold.

Herredsfogedfuldmægtig Benzons vilde pointere, at Grunden til, at Fuldmægtigene ikke sluttede sig til Lovforslagets Bestemmelser, ikke var at søge i, at dette rokkede deres økonomiske Uafhængighed — denne var sikret gennem Overgangsbestemmelserne — men alene i, at de ikke kunde finde sig i de ganske ugrundede Bebrejdelser, der rettedes mod Standen. Taleren frygtede, at Ordningen gennemført efter Forslagets Bestemmelser vilde skabe et Embedsproletariat, ikke blot blandt Fuldmægtigene, men ogsaa blandt Embedsmændene, der maatte rekrutteres af disse.

Herredsfuld­mægtig Bengtson kunde ganske slutte sig til den foregaaende Taler og fremhævede, at det med Retsplejereformen for Øje var farligt at ombytte en Ordning, man vidste, at man kunde bruge, med en ny og problematisk. Taleren mente derfor, at Reformen af Fuldmægtigenes Stilling burde udsættes.

Birkedommer Neumann vendte sig mod Overretssagfører Schultz's Kritik af Politilsynet. Taleren betonedede, at Personalet var saa knapt, at der her sikkert ikke kunde udrettes mere, end der blev. Iøvrigt var han enig med Herredsfoged Kampmann i, at Underdommernes Interesse kun var at sikre dygtige Folk.

Begge Indledere replicerede kort til de forskellige Talere. Særlig betonedede Højesterets­sagfører Henriques, at det var ganske uforvarligt at udsætte Gennemførelsen af en Sag, som man erkendte var principielt urigtigt ordnet og i flagrant Strid med „de rene Linjers“ Krav.

NOGLE BEMÆRKNINGER OM TILLIDS- FORHOLDET I ERHVERVSLIVET.

Foredrag af Overretssagfører Axel Bang den 31. Januar 1910.

Man plejer jo at tale om Handelsmoralen som en særlig Art Moral; og man mener, at denne Moral, som man maaske mere træffende kunde kalde Forretningsmoralen, skulde være af en ringere Kvalitet end den alm. Samfundsmoral. Det er ikke min Hensigt at inklade mig paa Afgørelsen af det Spm., om det er berettiget eller ikke at sætte Forretningsmoralen i en lavere Klasse end den alm. Samfundsmoral, men givet er det, at man fra det Standpunkt, hvorpaa Forretningsmoralen staar i et Samfund, med Sikkerhed kan dømme om Samfundets moralske Tilstand i det hele.

Desværre maa vi jo alle være enige om, at alt ikke hos os staar godt til med Forretningsmoralen. Efter min Mening er en af Hovedgrundene dertil den, at den saakaldte Returkommission, den med Hensigt skjulte Fortjeneste, i de senere Aar paa snart sagt alle Omraader har taget Overhaand, og at Blikket for denne utilladelige Trafik næsten synes ganske tillukket. Enhver Forretningsmand vil have mærket, at Returkommissionens Djævel overalt stikker sit Hoved frem, baade i Storaaffæren og i den lille Bedrift; i de mest forskellige Former, fra de uskyldigste Tilfælde til saadanne, hvor selv vor nugældende paa dette Omraade fattige Straffelovgivning rammer eller kunde ramme.

Det er kun en ringe Trøst at vide, at sligt ogsaa praktiseres i andre Lande, paa Steder sikkert endnu mere ondartet end hos os, men det bør være os et Exempel til Efterfølgelse, at man i

Udlandet har indset, at der maa gøres noget alvorligt mod dette Uvæsen, der ødelægger det sunde Forretningsliv og demoraliserer store Lag af Befolkningen og bidrager til, at der gror Mistillid frem Mand og Mand imellem.

Jeg ved jo nok, at der er dem, der udgiver det for den højeste Visdom at nære Mistillid; Mistro, siger man, fører til den skarpeste Kontrol, og kun herigennem er det muligt at undgaa Misbrugene. En saadan Lære vinder naturligvis let Tilhængere i Tider som de nuværende, hvor Skuffelserne har været saa rigelige. Men det er en daarlig Lære; thi Mistillid avler Mistillid, og paa Mistillid kan Samfundet ikke bygge; den gode Borger kan ikke trives i saadan Luft, og det er dog den gode Borgers Trivsel, hvorpaa det kommer an. Nej, Tillid maa der til, men en fornuftig Tillid.

Hvad der skal forstaas ved en fornuftig Tillid, kan jeg ikke her komme nærmere ind paa, da det vilde føre mig for langt bort fra mit Emne, men et Par orienterende Bemærkninger skal jeg dog fremsætte.

Der bør hverken vises eller modtages større Tillid end den, der er nødvendig, for at det paagældende Øjemed skal kunne naaes. Der bliver Brug for Tillid nok. Som Exempel paa, hvad jeg mener, skal jeg nævne nogle velkendte Tilfælde.

Man bør ikke aflevere eller modtage Pengeeffecter, uden at de eftertælles, og uden at der gives Kvittering ved Afleveringen. Ved Underskrifter paa Dokumenter bør det forlanges af den, der kræver Underskriften, at Vedkommende, der skal underskrive, omhyggeligt læser Dokumentet igennem forinden. Der bør aldrig gives eller modtages Fuldmagt af videre Indhold end nødvendigt, for at Fuldmagtsmodtageren kan udføre det Hverv, hvorom der er Tale. Depoter, der kunne noteres paa Navn, bør ikke afleveres eller modtages lydende paa Ihændehaveren. Man bør aldrig opfordre Folk til, ligesaalidt som man trods mulige Opfordringer selv bør inklade sig paa at skrive sit Navn under in blanco. Enhver Aftale af nogen særlig Betydning bør præciseres og nedskrives osv. osv. Der bør i Tillidsforhold øves Kontrol og kræves Kontrol. Herom kunde der siges meget; men her skal kun fremhæves, at Kontrollen dog kun kan udøves i en Udstrækning, som kan forenes med det, der i det foreliggende Forhold er det egentlige Maal.

Naar der er Tale om Udførelse af Tillidshverv indenfor Erhvervslivet, skal Hvervet honoreres. Det ligger i og for sig i Sagens Natur, men jeg tror ikke, at det altid staar klart, særlig for den, der benytter Tillidsmanden, at denne, selv om han er nok saa hæderlig og fin en Forretningsmand, dog er Forretningsmand og som saadan skal leve af sin Virksomhed og derfor ikke kan være tjent med at arbejde gratis. Jeg ser selvfølgelig bort fra de Tilfælde, hvor særlige personlige Forhold kan gøre sig gældende. Begge Parter bør altsaa være paa det rene med, at Vederlag skal der til, og jeg vil tilføje, jo større Tillid, der kræves, jo større Vederlag; det er naturligt, forretningsmæssig set, at der er et vist Forhold mellem Værdierne. Lige saa selvfølgelig burde det imidlertid ogsaa være, at det Vederlag, Forretningsmanden skal have, skal træde aabenlyst frem. Men desværre — det skjulte Vederlag er blevet almindeligt.

Det er nu ikke min Mening, at jeg tror at have fundet de vises Sten; men jeg haaber at kunne paaregne nogen Opmærksomhed og maaske give Stød i den rigtige Retning ved Fremsettelsen af nogle Bemærkninger om Forhold, der ad erfaringsmæssig Vej har gjort det klart for mig, at saaledes bør det ialtfald ikke være. Vi Sagførere kan paa vort Omraade nævne Exempler paa den saakaldte Returkommission.

Auktionsholderen byder os saa og saa mange Procent af Salget, naar vi sender Varer til hans Auktion eller anbefaler ham til vore Klienter. Samtidig med den Afregning, hvori der for Klienten opføres udenfor Købesummen saa og saa mange Procent i Omkostninger, sendes der os i en særlig Afregning 4 eller 6 $\%$. Denne Fremgangsmaade har faaet Sædvanens Karakter og er endog bleven billiget af Skiftekommissionen for Medhjælperens Vedkommende, naar der for Boets Regning holdes Auktioner over Løsøret.

Annonceagenten tilbyder os eller vort Kontorpersonale saa og saa mange Procent, naar vi vil sende ham vore Annoncer, og disse Procenter sendes samtidig med Annonceringen.

En Mand, der sælger Gravmonumenter, sendte for nogle Aar siden Circulærer rundt til samtlige Sagførere og tilbød dem visse Procenter af Købesummen for de Monumenter, der købtes af Sagførernes Klienter efter hans Anbefaling. Jo større Monument,

Sagføreren vilde anbefale de sørgende Arvinger, des mere For-tjeneste for Fabrikanten og Sagføreren.

Banker og Vexellerere tilbyder eller gaar i hvert Fald ganske ugenert ind paa at dele Courtagen med Sagføreren ved Køb eller Salg af Obligationer.

Jeg har oplevet det Tilfælde, at en Sagfører, der gaar for at være fuldt honnet, tilbød en Kollega at gøre en Ejendomshandel, hvor den ene skulde optræde som Sagfører for Sælgeren, den anden som Sagfører for Køberen, „à meta“, som han kaldte det. Da paagældende Sagfører ikke kunde have nogen særlig For-tjeneste ved at gøre Forretningen saaledes, kunde Hensigten ved dette Arrangement ikke være anden end at dække overfor sin Klient, at han fik Honorar. Det var nemlig Meningen med Arrangementet, at han skulde have sit Honorar af den anden Sagførers Part og omvendt.

I et Bo var der holdt Skiftesamling, og paa denne var det vedtaget efter Indstilling af Exekutor i Boet at sælge en Boet tilhørende Ejendom for en vis Pris, og saaledes at Boet skulde betale Køberens Sagfører 1 % af Købesummen for Salgets Ordning. Boets Sagfører, Exekutor i Boet havde, uden at dette blev omtalt for Arvingerne, den Underhaandsaftale med Køberens Sagfører, at der af Køberen skulde betales ham 1 % i Salær. En saadan Optræden synes jeg — er mislig.

I Virkeligheden er alle disse Tilfælde principielt set ensartede og lige forkastelige. Selv de mest uskyldige af dem fører ind paa Skraaplanen. Assessor Ussings hygieiniske Linje er brudt, og det er svært, naar man først er kommen paa Skraaplanen, ikke at rutsche nedad, glide lidt nedad gør vi ialtfald allesammen, naar vi befinder os i en saadan Position.

Det vil formentlig findes naturligt, at jeg har fremhævet Ex-empler fra min egen Stand, og det vil sikkert let forstaaes, at det selvfølgelig ikke i mindste Maade er min Mening at ville gøre gældende, at den Stand, hvortil jeg hører, i særlig Grad skulde lide af den Brøst, der er en Virkning af Returkommissionen.

Det er ikke nødvendigt at fremhæve Exempler paa Returkommission fra Forretningsomraadet, vi kender dem alle lige fra de uskyldige Julegaver til de falske Fakturer. Det allerforfærdeligste ved den omhandlede Sag er det, at man i Almindelighed

ikke har Følelsen af, at den, der tilbyder eller giver Returkommissionen, ikke er et Haar bedre end den, der modtager den, alt vel overvejet, hvis der skal gøres Forskel, vel endog værre, da han som Fristeren har større Skyld end den, der bukker under for Fristelsen.

I forskellige Lande har man — som antydet — rørt paa sig i Anledning af Ondet.

I England er der den 4. August 1906 givet en Lov til Forebyggelse af Bestikkelse. Denne Lov straffer enhver, der modtager eller yder Returkommission saavel i offentlige som i private Forhold.

I Tyskland er der i § 12 i Loven om illoyal Konkurrence af 7. Juni 1909 sat Straf for enhver, der driver illoyal Konkurrence bl. a. ved at yde eller modtage Returkommission.

Begge Lovene straffer, som det vil ses, saavel den, der bestikker, som den, der lader sig bestikke, men iøvrigt er der en betydelig Forskel paa Indholdet af de 2 Lovbestemmelser. Den tyske Lovs Regel, der er et Led i Bestræbelserne for at ramme den illoyale Konkurrence i Forretningsaffærer, indskrænkes til kun at gælde Bestikkelser i Forretningsaffærer og i Konkurrenceøjemed, medens den engelske Lovs Regel rammer overalt, hvor en Person, der har Ansættelse hos eller optræder for en anden, gør sig skyldig i Bestikkelse paa den i Loven nærmere angivne Maade.

Hos os forberedes der som bekendt, ligesom ogsaa i Sverige, en Lov mod illoyal Konkurrence, og der vil vel utvivlsomt, dersom der ikke forinden særlig er lovgivet paa det heromhandlede Omraade, ligesom i Tyskland blive givet en Bestemmelse om Bestikkelser indenfor Forretningsaffærene, og hvor der er Tale om Konkurrencehensyn. Hensigten med mine Bemærkninger her iaften er imidlertid at vække Interesse for en Lov efter engelsk Mønster. De Bestemmelser om Bestikkelse, der nu findes i vor Lovgivning, er jo meget sparsomme. De findes som bekendt i Strfl.'s Kap. 13 om Forbrydelser i Embedsforhold §§ 117—121. Herefter kan alene Embedsmænd og Dommere straffes for at lade sig bestikke og private alene for at bestikke eller søge at bestikke en Dommer eller for at bestikke eller søge at bestikke en Embedsmand til at gøre eller undlade noget, hvormed han krænker sin Embedspligt. Derimod findes ingen

Straf for Bestikkelse af Personer, der tjener Staten eller Kommunen, f. s. v. disse Personer ikke er Embedsmænd, f. Ex. Rigsdagsmænd, Borgerrepræsentanter el. lign., og Analogi fra de citerede Bestemmelser kan sikkert ikke anvendes. Skal der være Tale om Straf, maa det være de alm. Bedrageriparagraffer, og særlig Straffelovens § 257, der skal anvendes, og disse Bestemmelser kan selvfølgelig ogsaa bringes til Anvendelse paa enhver anden Borger.

Der er derfor formentlig Trang til at faa en selvstændig Lov om disse Forhold, og jeg skal til Slut tillade mig at fremsætte mine Tanker herom i følgende Lovudkast:

„Den Tillidsmand, være sig i det offentlige Liv eller i Erhvervslivet, der beregner sig, lader sig tilsige eller paa nogen anden Maade modtager for sig selv eller nogen anden et skjult Vederlag af Penges Værdi for et Hverv, han skal udføre eller har udført for Principalen (Mandanten), anses for at gøre sig skyldig i Tillidsbrud og straffes, f. s. v. hans Handling ikke efter den øvrige Lovgivning medfører større Straf, med Bøder eller simpelt Fængsel.

Med samme Straf straffes den, der tilbyder, er med til at beregne eller i nogen Form giver noget Vederlag af Penges Værdi til en Tillidsmand i det offentlige Liv eller Erhvervslivet under saadanne Omstændigheder, at det maa antages, at Vederlaget skal holdes skjult for Principalen (Mandanten).

I de foromhandlede Tilfælde vil det skjulte Vederlag eller sammes Værdi være at tilkende Statskassen. Under Udtrykket Tillidsmand indbefattes enhver, der — være sig ifølge Bemyndigelse eller paa Grundlag af Ansættelse — optræder for en anden. Ved skjult Vederlag forstaas ethvert Vederlag, som ikke enten aabenlyst afregnes med Principalen (Mandanten) eller oppebæres med hans Vidende.

Loven kommer alene til Anvendelse paa Handlinger, der er udførte efter dens Ikrafttræden.“

Der bør formentlig gives en Bestemmelse i Loven om, at Paatale eller Straf kan bortfalde, naar Principalen dertil giver sit Samtykke.

„OM RETTEN TIL LUFTEN OG OM LUFTRETTEEN“.

Foredrag af Overretsassessor C. E. Cold den 28. Februar 1910.

Naar man først i den allernyeste Tid er begyndt at interessere sig for de retlige Interesser, der knytter sig til Luftterritoriet, er Grunden vel nok nærmest den, at man tidligere ikke har kunnet udøve nogen egentlig Raadighed over Luften, i hvert Fald ikke en saadan Raadighed, som kan udøves over Jordoverfladen og Havet; dette følger atter af, at man først i den nyeste Tid har lært at kunne tage Stade i Luften. Det første Forsøg herpaa gjordes som bekendt af Brdr. Montgolfier i 1782 med en Varmluftsballon; foreløbig var der dog ikke Tale om andet end en Slags „Svæven“, følgende Luftens Bevægelse; Bestræbelserne rettes derfor i den følgende Tid paa at kunne styre Ballonens eller Luftskibets Bevægelse. Efter et haabløst Forsøg i Aaret 1852 paa at styre en Gas-Ballon ved Hjælp af en Dampmaskine (!), naar man først helt ned i Nutiden ved Elektricitetens Hjælp til at kunne konstruere et virkeligt styrbart Luftskib. Fra Aarhundredeskiftet kan man imidlertid som bekendt allerede regne med forskellige Luftskibstyper — det Zeppelinske System, hvor en Række selvstændige Balloner styres af et fælles Overtræk, til Dato den sikreste Type, og det frie franske System — den fiskeformede Ballon —, der bestaar af et enkelt stort Gaseller brintfyldt Rum. Denne Ballon fyldes stadig med Luft i det samme Kvantum, som Ballonen taber af Gas eller Brint, og Ballonen holder paa denne Maade sin Form. Endelig har man jo Aëroplaner, Helikopterer og forskellige andre Former af Flyvemaskiner. De ved, det er lykkedes at præstere Motorer, hvis Vægt ikke overstiger 2 Kilogram pr. Hestekraft, at man har

Skruer, der kan præstere indtil 1600 Omdrejninger i Minuttet, at Kunsten stadig er i Udvikling, og at man for Alvor taler om det Øjeblik, da det maa lykkes at præstere Farter ikke blot som nu paa 80 Kilometer i Timen, men paa 200 Kilometer i Timen, hvorved det vilde blive muligt at foretage en Rejse fra Europa til Amerika paa een Dag, unægtelig en Revolution paa Befordringsvæsenets Omraade. I den internationale Kappelstrid om at komme forrest i Teknik, er det jo navnlig den franske, af Staten stærkt understøttede, Aëroplanindustri, der indtager den ledende Stilling.

Fra forskellig Side er der i den seneste Tid rejst Krav om Afholdelsen af en særlig luftskibsretlig Conference; allerede paa den første Fredsconference i Haag 1899 havde man tangeret Spørgsmaalet, fra 1902 havde man et udmærket Grundlag for internationale Forhandlinger i en Afhandling af Poul Fauchiller om Luftretten. I 1908 vedtog den franske Regering at indbyde til en international Conference i Paris til Drøftelse af Retsforholdene vedrørende Luftskibsfart, og i Løbet af afvigte Efteraar har de forskellige Regeringer modtaget Indbydelserne. Hos os er Arbejdet allerede begyndt; der blev i Oktober Maaned 1909 afholdt nogle Conferencer i Udenrigsministeriet, hvor der mødte Repræsentanter for de forskellige Departementer. Det viste sig, at de fleste Spørgsmaal vedrørte Justitsvæsenet, og det blev derefter af Justitsministeriet i det væsentlige overdraget mig at udarbejde det danske Forslag. Mit Forslag godkendtes af Justitsministeren og derefter af det samlede Møde i Udenrigsministeriet, hvorefter den danske Regerings Svar afgik den 15. Oktbr. f. A. Den danske Regerings Repræsentanter ved det forestaaende Møde bliver vor Gesandt i Paris, Grev Reventlow, Premierløjtnant Ullidtzt og mig.

Man kunde spørge, om en Nylovgivning virkelig var nødvendig, eller om man ikke ad Analogiens Vej kunde skabe de fornødne Retsregler. Analogien har jo før hjulpet Retsanvendelsen over et vanskeligt Gærde. Det maatte da i saa Fald i første Række være Søretten, man maatte tage sin Tilflugt til. En nærmere Undersøgelse paa teknisk Grundlag vil dog hurtigt vise, at man næppe vil kunne nøjes med at bygge paa Sørets-analogier, men maa have en selvstændig Lovgivning. Forinden man begynder at opstille de mere specielle Regler, er der imid-

lertid visse Spørgsmaal af almindelig Karakter, man maa klare sig. Det Hovedspørgsmaal, der for alle, der beskæftiger sig med Luftret, i denne Henseende er det principale, er da dette: Hvem har Raadighedsretten over Luften? Her bliver da først Spørgsmaal, om Højhedsretten, Suveræniteten, skal anerkendes i Luftregionerne? Vil man ikke ind paa Begrebet Suverænitet, maa Statens Myndighedsomraade opadtil dog nødvendigvis have en faktisk Grænse. Efter de praktisk indvundne Erfaringer vil Navigering med Luftfartøjer i en Højde af mere end 5000 Meter over Jorden være udelukket, fordi Luften er for tynd i større Højder. Ganske vist vilde man ved at benytte Hugo Gratin's Formel om Kanonskudshøjden kunne komme betydelig højere op, for Tiden saaledes til 11500 Alen, men praktisk talt er denne Grænse altsaa uden Betydning.

Det synes paa Forhaand ganske givet, at Staten ikke kan give Afkald paa en vis Myndighed i Luften, endda i ret antagelig Højde over Jordoverfladen, eftersom Luftomraadet jo til en vis Grad afgiver Betingelserne for Raaden over Land- og Søomraadet. Vi træffer da ogsaa en Række Forsøg paa at finde en passende Grænse. Saaledes opstiller en fransk Forfatter 330 Meters Højden — et ganske vilkaarligt valgt Tal, opstillet under Hensyn til, at Verdens højeste nuværende Bygning, Eiffeltaarnet, er 300 Meter; de 30 Meter er da til at løbe paa eller — flyve paa. En anden Grænse er 1500 Meters Grænsen, opstillet af Fauchille. Denne Grænse er opstillet af Hensyn til Staternes Selvopholdelsesdrift. I en ringere Højde end 1500 Meter vil et Luftskib kunne udspejle, kortlægge, ja endog — og det er det væsentligste — fotografere de militære Anlæg og Fæstningerne i vedkommende Land. Denne Teori er en Zoneteori: det højere Luftlag, over 1500 Meter, er ligesom det frie Hav res nullius; i det lavere Luftlag udøver Territorialstaten sine Rettigheder til at opkræve Told, udøve Politimyndighed og træffe Karantæneforanstaltninger. Mod denne Teori lader der sig imidlertid opstille den Indvending, at det jo næppe vil vare længe, før man kan fotografere i større Højde end 1500 Meter. Man kan da gaa 2 Veje, enten gøre Fotograferingsgrænsen svævende som Kanonskudsgrænsen eller forbyde Medtagelse i Luftskibe af Fotografiapparater, der kan fotografere i større Højde end den nævnte. Begge Veje er imidlertid ved nærmere Eftertanke lige

upraktiske. Ikke des mindre har den nævnte Teori faaet et vist officielt Stempel, idet l'Institut du droit international i 1906 har vedtaget følgende Sætning: „Luften er fri, Staterne har i Krigs- og Fredstid kun de Rettigheder over Luften, som er fornødne for deres Selvopholdelsesret.“ Denne Afgørelse er paa Forhaand meget tiltalende, særlig ud fra det Synspunkt, at det gælder om at lægge saa faa Baand som muligt paa det nye Territorium, Menneskene er i Færd med at underlægge sig. Den juridisk set mest tiltalende Teori forekommer det mig dog er den af Meurer opstillede Suverænitetsteori: Meurer opstiller ud fra Synspunktet Luftens absolutte Nødvendighed for Grundstaten Kravet om absolut Suverænitet for Staten over Luftsøjlen over Grunden uden nogensomhelst Begrænsning opad. Den historiske Udvikling, siger han, viser, at man fra Staternes Ret er naaet til Friheden for Samfærdsels- og Privatinteresser; man vil derfor ogsaa naa bedst frem ad denne Vej paa Luftomraadet.

Dette Udgangspunkt vil i høj Grad lette Arbejdet med Hensyn til Fastsættelsen af Luftretsregler.

Jeg gaar herefter over til at tale om selve Luftretten. Paa samme Maade som Søretten i det væsentligste alene beskæftiger sig med Reglerne vedrørende Søfart, vil Luftretten komme til at beskæftige sig med de alm. Regler vedrørende Luftfart. I Stedet for at give en Oversigt over, hvilke Retsforhold der mulig her maa komme i Betragtning, hvilket vil være et ret besværligt og omfattende Arbejde, vil jeg springe ind i det aktuelle, umiddelbart foreliggende, idet jeg vil omtale de Forhold, der vil blive gjorte til Genstand for Omtale paa den kommende Pariserkongres.

Der bør for det første sondres mellem Luftskibe, der tilhøre det offentlige, og Luftskibe, der tilhører private. Til de første henregnes militære Luftskibe, Luftskibe, der anvendes til Postfart, Told- og Politiofsyn; disse føres alle af en Statsembetsmand i Overensstemmelse med de ham af Staten givne Instruxer. Alle andre Skibe er private og alene underkastet de almindelige Regler.

Der maa træffes Bestemmelser om Luftskibets Nationalitet. Det danske Forslags Bestemmelser er analoge med Sølovens Bestemmelser om Skibes Nationalitet.

Forinden Luftskebet maa tages i Brug, maa det være forsynet med en Tilladelse hertil, udstedt af en af Staten beskikket kyndig Mand, der har at forvisse sig om Konstruktionens Soliditet, Motorens Driftsikkerhed osv.

Luftskebet bør dernæst indregistreres i dets Hjemland i et offentligt Luftskebsregister, hvor alle Oplysninger om Skibet bør findes; det forsynes derefter med Identitetsmærke. Til Identificering bør benyttes Nationens Flag, anbragt paa iøjnefaldende Maade, samt Hjemstedet angivet med stærkt markerede Bogstaver, af Højde som $\frac{1}{2}$ af vedkommende Flade, hvorpaa de er anbragte, og derunder Registreringsnummeret, alt i rød Skrift.

Der maa stilles visse Fordringer til Føreren og Personalets Duelighed. I den Anledning bør der anordnes en offentlig Prøve for at blive Luftskebsfører, dels bestaaende af teoretisk, dels af praktisk Undersøgelse af paagældendes Duelighed.

Ved Skibets Start maa der være et bestemt Antal Personer til Stede for at hindre Ulykker. I Skibet maa brandfarlige og explosive Stoffer ikke medtages.

Der maa gives Regler om, hvilke Legitimationspapirer, private Luftskebe maa medføre.

Der maa opstilles Regler om Lanterneføring og om hvorledes Skibene skal passere hinanden: Luftskebe skal passere hinanden til højre eller venstre, ikke over eller under hinanden, da dette har vist sig at medføre Fare.

Paa Jorden bør anbringes Kendingsmærker til nærmere Orientering; om Dagen har man tænkt sig store hvide Flader, der blandt andet ogsaa skal advare mod Højspændingsanlæg; om Natten kan Fyrtaarnene delvis benyttes. Nedstigningen maa kun foregaa paa Steder, hvor der ikke kan forvoldes Skade paa offentlig Vej eller privat Ejendom eller Hindring af den alm. Trafik. Fremmede Luftkrigsskebe maa kun lande efter forudgaaende Notificering.

Hvad de civile retlige Spørgsmaal angaar, er det Spørgsmaal rejst, om hvorvidt der maatte være Grund til at anvende Sølovens Regler om de lovbestemte Søpanterettigheder paa Luftskebe. Teoretisk set kunde der vel være al Anledning dertil, men praktiske Grunde taler næppe derfor, eftersom Luftskebene er skrøbelige Varer, og Rejserne i Reglen ialtfald foreløbig vil

være ganske korte. De reale Grunde, der har affødt Reglerne om Søpanterettighederne, foreligger derfor næppe her.

Det internationale Samkvem, som Luftskeibene hidfører, medfører en Række andre Spørgsmaal vedrørende de civilretlige Kollisionsnormer Staterne imellem, f. Ex. Spørgsmaalet om, efter hvilken Stats Lovgivning en ombord i et Luftskeib indtrædende retsstiftende Kendsgerning skal bedømmes, f. Ex. Nationaliteten for Børn fødte i et Luftskeib, Gyldigheden af Testamenter, oprettede ombord i saadanne af Personer, der strax efter afgaar ved Døden, osv. osv. Her vil Suverænitetsprincippet yde let og klar Vejledning, og hvor det ikke slaar til, vil Flaget være det afgørende.

Efter ganske tilsvarende Regler maa man afgøre Spørgsmaalet om Straffemyndigheden.

Til Slutning skal jeg endelig omtale Erstatningsspørgsmaalet for den Skade, Luftskeibene forvolder. Undersøgelsen af, hvilke Regler der maa opstilles herom, frembyder ganske interessante Overvejelser. Den almindelige Regel er jo, at man er ansvarlig for dolus og culpa, men ikke for casus. Kan disse Regler nu ogsaa bringes til Anvendelse i Luftregionerne. En Forfatter har stillet Spørgsmaalet paa Spidsen. Lad os tage det Tilfælde, siger han, at der opstaar en Revne i Ballonen. Hvis intet foretages fra Mandskabets Side, vil Ballonen dale med rivende Fart, og Mandskabet sandsynligvis omkomme. Hvis Ballonen imidlertid forinden lettes for en Del af sin Vægt, er der Mulighed for Redning. Der er ikke Tid til at løse op for Sandsækkene, men man maa vælte selve disse ud over Rælingen. Sæt nu, at en saadan Sæk falder ned i Hovedet paa et Menneske. Hvem er ansvarlig for Skaden? Her foreligger hverken dolus eller culpa; det rigtigste er vistnok her at lade den ramte tage Skade for Hjemgæld, fordi han ikke har set sig for. Mod denne Teori opponerer andre Forfattere, fordi den vil paalægge Menneskene altfor stor Omsorgspligt. Livet vilde blive utaaeligt og Samfærdsel umulig, hvis man ikke blot skal se sig om til højre og venstre, for og bag, men ogsaa se opad! Lad Luftskeipperen bære Ansvaret; Luftfart er altid en farlig Sag, og det er rimeligt, at dens Udøvere har en forøget Risiko. I dansk Ret kunde man maaske henvise til D. L. 6—10—4: „Føder Mand vilde Dyr

op, som er Ulve eller Bjørne; hvad Skade de gjøre, derfor bøder Ejermanden og den, som dem i Hævd haver, ligesom han selv gjort hafde“ og det ganske lignende Princip i Automobilloven af 27. Maj 1908, hvorefter Ansvar selv udenfor dolus & culpa paahviler den, der ejer, benytter eller lader Automobilet benytte. Herefter vilde man altsaa komme til en absolut Ansvarspligt.

FANGEKOLONIERNE PAA HEDEN OG DE DER INDVUNDNE ERFARINGER.

Foredrag af Fængselsinspektør Adolf Goos i Horsens den 22. Marts 1910.

Naar man har sat Formaalet for Straffen i Fangens Forbedring, er det rimeligt, at man afpasser Straffemaaden herefter. Ved Siden af de Bestræbelser, man i de senere Aar har udfoldet for at indføre bedre hygieiniske Forhold i Fængslerne for at forbedre Fangens rent fysiske Kaar, har man, som bekendt, begyndt at anvende Fangerne til Friluftsarbejde, i Erkendelse af, at man overhovedet ikke kan skaffe Fangerne bedre Livsvilkaar end ved at lade dem arbejde saa meget som muligt i frisk Luft. Dette er ikke noget, vi er begyndt med herhjemme. I Schweiz, i Westfalen og i Holsten har man f. Ex. store Friluftskolonier, hvor Fangerne har foretaget store og meget nyttige Opdyrkningsarbejder. Det, der er det ejendommelige ved vore Fangekolonier, er, at man der anbringer oftere straffede Personer, mens Forholdet i Udlandet ellers overalt er det, at kun første Gang straffede Folk sendes ud.

Herhjemme kom Tanken først op i 1892, da Dalgas foreslog at sende løsladte Fanger ud paa Hedearbejde. Fængsels-selskaberne tog Tanken op, men foreløbig var det altsaa kun et Middel til at skaffe Folk, hvis Straffetid var udløbet, Arbejde. En Forhandling i Aaret 1899 mellem den daværende Overfængselsinspektør, Geheimeetatsraad Goos og Skovrider Dalgas førte til, at man begyndte at sende Fanger ud paa Heden først til Gedhus Plantage, senere til Dejbjerg Plantage. Udrykningen sker i April Maaned, den første Halvdel af Sommeren tilbringes i Gedhus, den sidste Halvdel i Dejbjerg. Arbejdet bestaar i

det væsentligste i Beplantning, Indsamling af Rensdyrslav, Lyngpresning og Vejanlæg.

Saaledes stod Forholdet indtil 1906, da jeg blev Fængselsinspektør ved Horsens Straffeanstalt. Det, man da nærmest trængte til, var nye Bygninger. Man havde længe søgt at spare det mest mulige for Staten. I det væsentligste havde man kun det gamle „Gedhus“, der var i en rædsom Tilstand. Det lykkedes imidlertid ved en temmelig betydelig Støtte fra Hedeselskabets Side at faa Raad til at bygge et „nyt Gedhus“ med sunde hygieiniske Forhold. Samtidig begyndte man at udvide Virksomheden. Nord for Viborg ved Kjølens Holdeplads paa Viborg—Aalestrup Banen var der dannet et Selskab til Udnyttelse af et Mergelbrud. Her vilde man gerne have Fangerne op, dels fordi Arbejdskraften var billig — 1 Kr. om Dagen pr. Mand —, dels fordi man saa kunde være sikker paa at undgaa Strejker i den travle Tid. Da Mergelen jo anvendes i Hedebeplantningens Tjeneste, og Arbejdet saaledes staar i Forbindelse med et nationalt Formaal, hvilket selvfølgelig maa forlanges, kunde der i og for sig intet være i Vejen for at tage ogsaa dette Arbejde op, hvilket da ogsaa er sket i stort Omfang. Saaledes har man faaet endnu en Fangekoloni.

I en saadan Fangekoloni gaar Dagen saaledes. Kl. 5 staar Fangerne op, Kl. 6 begynder Arbejdet. Der fortsættes til Kl. 12, hvorefter der spises Middagsmad, og Fangen har saa fri til Kl. 1. Denne Fritid kan benyttes af Fangerne, omtrent som de vil, saaledes er f. Ex. Tobaksrygning tilladt, kun maa de selvfølgelig ikke forlade Kolonien. Kosten er kraftigere end i Fængslet og er ens for Fangerne og de 3 Betjente, der følger med og passer paa Kolonien. I Reglen faar de Mælkespiser, gule Ærter eller lignende til Forret og derefter Oxekød eller Flæsk eller en anden kraftig Kødspise — og Kaffe. Kaffen, der jo ikke „serveres“ i Anstalterne, er Fangerne særlig glade for.

Fangerne er flittige og opføre sig i det hele exemplarisk. Den Ængstelse, der oprindelig var hos Befolkningen, har ganske fortaget sig, ja er endog fuldstændig slaaet over i sin Modsætning. De løsladte Fanger bliver ofte hjulpede af Befolkningen og modtages i Reglen med Sympati. Vi har sasledes haft en Fange, der nu har oparbejdet en stor Slagterforretning paa Heden og selv holder Hest og Vogn. Naar Fangerne opfører

sig saa godt og viser saa stor Flid, som de gør, er Grunden sikkert den, at der vises dem saa stor Tillid. En Koloni paa 25 Fanger har saaledes kun 3 Betjente til Opsigt. Det kan altsaa ikke nægtes, at det i og for sig er let at undløbe; alligevel sker det sjældent, at de forsøger det. Der har siden 1899 været 251 Fanger ude, af dem har kun 5 forsøgt at „stikke af“, men er strax blevne indfangede igen. De 2 sidste, der undløb, var 2 unge Knægte, der saa deres Snit til at fjerne sig lidt langt fra de andre, og derpaa tog Benene paa Nakken. En af Betjentene satte strax efter dem; de løb $1\frac{1}{2}$ Mil gennem Heden, indtil Betjenten endelig fik løbet dem trætte og anholdt dem. I saa Tilfælde er det altid nødvendigt at isolere Desertørerne, da de andre Fanger ellers selv vil holde for kraftigt Justits over dem.

Befolkningens Sympati for Fangerne faar ofte vel kraftigt Udtryk. Oppe i Kjølsen havde Præsten en Søndag, Fangerne var paa Tur, inviteret dem paa Kaffe og Wienerbrød; alle Gaardmændene paa de omliggende Gaarde begyndte nu paa det samme, saadan at Fangerne ofte havde flere Steder at „vælge imellem“. Det kunde selvfølgelig ikke gaa, og det blev der naturligvis ogsaa hurtigt sat en Stopper for.

Hvad de poenitentiære Resultater angaar, udviser Statistikken en Recidivitet paa ca. 32 0/0. Denne Gruppe vilde sikkert under normale Forhold have givet mellem 60—70 0/0. Man bliver jo, naar man arbejder i Fængselsvæsenets Tjeneste nøjsom, og blot man kan spore Forbedring hos enkelte, synes jeg, der er Grund til at være tilfreds. Flere Fanger, der tidligere har haft Straf paa Straf og almindeligvis maatte anses for uforbederlige, har paa Heden lært at arbejde og efter deres Løsladelse senere faaet Pladser, hvor de har artet sig vel. Det forekommer mig derfor, at man kun kan se med Tilfredshed paa Friluftsarbejdet i Straffens Tjeneste.

Generalforsamling

afholdtes Mandag den 27. September 1909 i Frk.ne Nimbs Restaurant.

Overretssagfører Bentzen dirigerede.

Overretssagfører David aflagde Beretning om det forløbne Aar. Medlemmernes Antal var i Slutningen af April 361 mod 336 det foregaaende Aar. I Aarets Løb havde Foreningen været oppe paa 369 Medlemmer, hvad der var det højeste, Foreningen nogensinde havde været oppe paa. Der havde i Aarets Løb været afholdt 6 Møder, om hvilke der henvistes til Foreningens Aarbog. Regnskabet balancerede med 4,711 Kr. 53 Øre. Regnskabsaaret begyndte med en Beholdning af 1731 Kr. 66 Øre og endte med en Beholdning af 1950 Kr. 99 Øre. Regnskabet var revideret af Foreningens Revisor, Overretssagfører Bentzen.

Der gaves deretter nogle Meddelelser i Anledning af, at Foreningen indtil videre havde opgivet de gamle Lokaler i Odd-Fellow-Palæet og var flyttet til Frk.ne Nimb.

Der gaves Decharge for Regnskabet.

Den afgaaende Bestyrelse genvalgte ligesom ogsaa Foreningens Revisor.

Generalforsamlingen hævet.